

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W KALISZU ZA 2023 ROK**

Kalisz, marzec 2024 rok

Spis treści

I. Struktura organizacyjna i zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.....	3
II. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.....	5
III. Świadczenia pomocy społecznej.....	9
IV. Umieszczanie w domach pomocy społecznej.....	27
V. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej – zadania gminy.....	30
VI. Piecza zastępcza – zadania powiatu.....	34
VI. a Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej.....	42
VII. Interwencja kryzysowa.....	46
VII. a Mieszkania wspomagane.....	48
VIII. Zespół interdyscyplinarny.....	50
IX. Pomoc cudzoziemcom.....	53
X. Klub Integracji Społecznej i Klub Senior+.....	55
XI. Pozyskiwanie środków na dodatkowe zadania realizowane w 2023 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.....	58
XII. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej.....	62
XIII. Spis tabel.....	68

I. Struktura organizacyjna i zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu, w strukturze Ośrodka wyróżniamy działy realizujące poszczególne, zróżnicowane zadania.

Dział Pomocy Środowiskowej - do zadań należy ustalanie uprawnień, przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej i innymi ustawami. Prowadzenie pracy socjalnej, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb oraz prowadzenie Klubu Integracji Społecznej. Jego zadaniem jest inicjowanie i organizowanie spotkań integracyjnych, zajęć grupowych i indywidualnych oraz grup samopomocowych dla osób wykluczonych społecznie, organizowanie prac społecznie użytecznych oraz nieodpłatnej pracy na cele społeczne.

W skład tego działu wchodzi:

- 3 sekcje pracy socjalnej,
- sekcja realizacji świadczeń,
- Klub Integracji Społecznej.

Dział Asysty Rodzinnej – do zadań należy m. in. zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz koordynacja poradnictwa dla kobiet w ciąży i rodzin, zgodnie z ustawą „Za życiem”, m. in. poprzez opracowanie i realizację planu pomocy z rodziną, pomoc w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, rozwiązywanie problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, wspieranie aktywności społecznej i zawodowej, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin. Dział koordynuje również realizację programu z Funduszu Europejskiej Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej (bezpośrednimi realizatorami w mieście Kaliszu jest Caritas Diecezji Kaliskiej i Polski Komitet Pomocy Społecznej w Kaliszu).

Dział Pieczy Zastępczej i Pomocy Instytucjonalnej – do zadań należy m. in. zapewnienie pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych poprzez umieszczenie ich w różnych formach pieczy zastępczej, przyznawanie świadczeń i dodatków wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, pomoc dla osób usamodzielnianych, kierowanie do domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia oraz bezpośredni nadzór nad mieszkaniem treningowym, które jest przeznaczone dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Mieszkanie jest usytuowane w kamienicy przy ul. Zamkowej 14 (6 miejsc).

W skład tego działu wchodzi:

Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej – do zadań Zespołu należy m. in. nabór, kwalifikowanie i opiniowanie kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka, organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka. Prowadzenie poradnictwa dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka oraz rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinną dom dziecka. Szkolenia

i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, prowadzenie pracy socjalnej, organizowanie opieki nad dzieckiem, gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie mogą okresowo sprawować opieki z powodów zdrowotnych lub losowych.

Dział Interwencji Kryzysowej – jest czynny całą dobę i realizuje zadania związane z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom będącymi ofiarami przemocy w rodzinie lub znajdującym się w innych sytuacjach kryzysowych, interwencyjnym podejmowaniu działań w miejscu zdarzenia kryzysowego, zapewnienie miejsc noclegowych:

- w schronisku dla ofiar przemocy w rodzinie,
- w schronisku dla osób i rodzin będących w stanie kryzysu.

W strukturach działu są mieszkania wspomagane przeznaczone dla osób starszych i niepełnosprawnych, które usytuowane są przy ul. Granicznej 1 na 8 miejsc oraz przy ul. Częstochowskiej 45 przeznaczone dla 7 osób. Kolejne mieszkanie chronione, usytuowane w kamienicy przy ul. Widok 17, przeznaczone dla 6 osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz mieszkanie chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi na 7 miejsc przy ul. Granicznej 1. Ponadto prowadzony jest Przyjazny Pokój Przesłuchań Dzieci w ramach współpracy z wymiarem sprawiedliwości i organami ścigania. Podejmowane są działania informacyjno – edukacyjne inicjujące i wspierające podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Przy Dziale Interwencji Kryzysowej został usytuowany **Zespół Interdyscyplinarny**, którego głównym zadaniem jest prowadzenie procedury Niebieskich Kart uruchomionych przez różne jednostki, tj. przez policję, pomoc społeczną, oświatę, służbę zdrowia. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego i jego członkowie są powoływani przez Prezydenta Miasta Kalisza. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do obsługi organizacyjno-technicznej.

Dział Pomocy Osobom Niepełnosprawnym – do zadań należy m. in. prowadzenie, koordynacja i nadzór zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, które Miasto Kalisz otrzymuje według algorytmu określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 roku. Ponadto osoby niepełnosprawne otrzymują pomoc w ramach odrębnie finansowanego przez PFRON Pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd” ze szczególnym uwzględnieniem dofinansowania kształcenia na poziomie wyższym osób niepełnosprawnych. Współpracuje z Miejską Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych.

Dział Organizacyjno – Administracyjny – do zadań należą m. in. prowadzenie spraw osobowych pracowników, obsługa informatyczna jednostki, instruktaż z zakresu bhp, p/poż., sprawy dotyczące szkolenia i doskonalenia zawodowego pracowników, prowadzenie wszelkich spraw dotyczących administrowania, zapewnienie warunków organizacyjnych i technicznych umożliwiających sprawne wykonywanie zadań ośrodka, administrowanie obiektami ośrodka (w tym remonty, naprawy, konserwacje). Obsługa interesantów w zakresie skarg. Obecnie Ośrodek zajmuje pomieszczenia w budynkach przy ul. Granicznej 1, w budynku przy ul. Obywatelskiej 4 oraz jedno mieszkanie w kamienicy przy ul. Częstochowskiej 45, jedno mieszkanie w kamienicy przy ul. Zamkowej 14, jedno mieszkanie w budynku przy ul. Widok 17.

Dział Finansowo – Księgowy – do zadań należy realizacja zadań z zakresu obsługi księgowej Ośrodka.

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej istnieją **samodzielne stanowiska**:

- stanowisko ds. współpracy z podmiotami zewnętrznymi i pozyskiwania środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej - do zadań należy m. in. opracowywanie wniosków, koordynacja realizowanych projektów, współpraca z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, przygotowanie konkursu ofert dot. zlecenia organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pomocy społecznej, pomoc cudzoziemcom, pomoc osobom posiadającym Kartę Polaka.

- konsultant ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie którego zadaniem jest przeprowadzanie konsultacji z osobami doznającymi przemocy w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc oraz udzielanie wsparcia i pomocy członkom Grup Roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego.

„Klub Senior +”

Klub Senior+ w Kaliszu powstał w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025. Klub działa w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu, przy ul. Granicznej 1 na podstawie Zarządzenia Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu Nr 63/2021 z dnia 31.12.2021 roku. Został utworzony w celu integracji i włączenia społecznego osób starszych do społeczności lokalnej oraz organizacji wspólnego spędzania czasu wolnego przez Seniorów. Uczestnikami klubu są osoby nieaktywne zawodowo, które ukończyły 60 rok życia i zamieszkują na terenie miasta Kalisza. Dla uczestników Klubu Senior+, organizowano wiele spotkań i wydarzeń kulturalnych w tym zajęcia stałe, cykliczne bądź też związane z bieżącymi wydarzeniami kulturalnymi, sportowymi i edukacyjnymi w mieście Kalisz.

Szczegółowe zadania wymienionych działów określa regulamin organizacyjny Ośrodka.

II. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

W roku 2023 zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane były ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Wysokość środków na realizację zadań jest przyznawana zgodnie z algorytmem na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. Na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w roku 2023 dla miasta Kalisza przypadła kwota 5 139 967 zł. Od 2023 r. zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Kaliszu, natomiast zadania z zakresu rehabilitacji społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Formy pomocy i wysokość dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w roku 2023 w ramach środków PFRON

Rodzaj wsparcia z PFRON	Adresat dofinansowania	Kwota (zł)
Turnusy rehabilitacyjne	dla 415 osób wraz z opiekunami	724 633,00 zł
Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	dla 533 adresatów	752 642,88 zł
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	dla 89 osób	573 759,12 zł
Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki	dla 3 organizacji (dla 354 osób)	90 000,00 zł
Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	dla 2 osób	2 402,00 zł
Dofinansowanie do działalności WTZ	dla 2 warsztatów (95 uczestników)	2 802 120,00 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

W roku 2023 dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym wraz z opiekunami było rozpatrywane według kolejności złożonych wniosków. Dofinansowanie w roku 2023 było przyznawane w pierwszej kolejności dzieciom do 18 roku życia oraz osobom uczącym się i niepracującym do 24 roku życia. Natomiast w przypadku osób dorosłych posiadających znaczny i umiarkowany stopień niepełnosprawności (lub orzeczenia równoważne) dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego było przyznawane osobom, które nie uczestniczyły w turnusie rehabilitacyjnym w roku 2022.

Dofinansowanie w wysokości 578 442,06 zł do zakupionych w 2023 r. przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych przyznawanych osobom niepełnosprawnym wynosiło do 50% sumy kwoty limitu wyznaczonego przez ministra właściwego do spraw zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu była wyższa niż ustalony limit. Dofinansowanie otrzymały 492 osoby niepełnosprawne. Wnioski najczęściej dotyczyły: pieluchomajtek, cewników, aparatów słuchowych i wkładek usznych, wózków inwalidzkich, protez, materaców p/odleżynowych, balkoników oraz ortez.

Dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego otrzymało 40 osób niepełnosprawnych oraz jeden podmiot **na łączną kwotę 174 200,82 zł**. Dofinansowanie do łóżka rehabilitacyjnego dla osoby dorosłej wynosiło do 80% kosztów zakupu, jednak nie więcej niż 3.000,00 zł. Dofinansowanie dotyczyło między innymi: łóżek rehabilitacyjnych, rowerów rehabilitacyjnych stacjonarnych, bieżni rehabilitacyjnej, rowerów rehabilitacyjnych trójkołowych, systemu do pozycjonowania, maty ozonowej, maty rehabilitacyjnej, tablicy i ścieżki.

Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w 2023 r. w wysokości 356 490,36 zł otrzymało 41 osób niepełnosprawnych, mających problemy z poruszaniem się. Dofinansowanie w pierwszej kolejności otrzymały dzieci oraz osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym) poruszające się na wózku inwalidzkim, a następnie osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym) według kolejności złożonych wniosków. W przypadku dostosowania łazienek dla osób niepełnosprawnych wprowadzono ograniczenie kwotowe do 8.000,00 zł dofinansowania ze

środków PFRON. W pozostałym zakresie wnioski były rozpatrywane indywidualnie, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia z uwzględnieniem udziału środków własnych w wysokości 5%. **W 2023 r. dofinansowano również: podjazd szynowy, platformę schodową, podjazd do wózka.**

W roku 2023 wypłacono dofinansowanie dla 18 osób niepełnosprawnych w ramach **likwidacji barier technicznych na kwotę 157.011,99 zł.** Dofinansowanie dotyczyło między innymi: zakupu podnośników, schodołazów gąsiennicowych, podnośnika transportowo – kąpielowego, urządzenia do czytania książek-czytak, podnośnik-pionizatora i uchwytu uchylnego.

W 2023 roku zadanie dotyczące dofinansowania do **likwidacji barier w komunikowaniu się** otrzymało 30 osób niepełnosprawnych i wypłacono kwotę w wysokości **60.256,77 zł.** Dofinansowanie dotyczyło między innymi: zakupu komputerów stacjonarnych, laptopów, tabletek z programem mówiącym Mówik oraz telefonów komórkowych.

W Kaliszu funkcjonują **dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej.** W Warsztacie Terapii Zajęciowej prowadzonym przez **Fundację Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie” w Kaliszu terapią objętych jest 50 uczestników niepełnosprawnych.** Natomiast w Warsztacie Terapii Zajęciowej prowadzonym przez **Zgromadzenie Zakonne Małe Dzieło Boskiej Opatrzności „Orioniści”, terapią objętych jest 45 uczestników niepełnosprawnych.** Głównym zadaniem warsztatu jest prowadzenie rehabilitacji społecznej i zawodowej przy zastosowaniu techniki terapii zajęciowej, zmierzającej do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym i podjęcie pracy. Kwota dofinansowania z PFRON na jednego uczestnika rocznie wynosiła 29 496,00 zł, co stanowiło 90% pełnego kosztu pobytu. Pozostałe 10% kosztów było dofinansowane ze środków budżetu Miasta Kalisza, budżetu Powiatu Kaliskiego oraz Powiatu Pleszewskiego. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost kwoty wydatkowanej na wtz – w 2022 roku wydatkowano kwotę 2 460 120,00 zł, a w roku 2023 kwotę 2 802 120,00 zł. Zwiększenie wydatku wynika z podwyższenia rocznego kosztu pobytu uczestnika w wtz finansowanego z PFRON z kwoty 25 896,00,00 zł do kwoty 29 496,00 zł.

W 2023 roku złożono **3 wnioski o dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.** Zawarto 3 umowy na łączną kwotę **90.000,00 zł.** Umowa zawarta z **Fundacją Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych „Miłosierdzie” dotycząca dofinansowania „XVII Międzynarodowych Halowych Mistrzostw Kalisza Osób Niepełnosprawnych w Lekkiej Atletyce” – została zawarta na kwotę 11.300,00 zł i została zrealizowana i rozliczona.**

Druga umowa została zawarta na kwotę **19.416,00 zł z Fundacją Dzieciom „Pomagaj” z siedzibą w Wolicy na realizację wyjazdu rekreacyjno – sportowego „Organizacja wyjazdu rekreacyjno-sportowego dla osób niepełnosprawnych w dwóch terminach” dla osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie miasta Kalisza.** Umowa została zrealizowana i rozliczona.

Trzecią umowę, zawarto z **Klubem Sportowym Niepełnosprawnych START na kwotę 59.284,00 zł,** została zrealizowana i rozliczona. Dotyczyła ona organizacji i prowadzenia procesu szkolenia zawodników niepełnosprawnych w różnych dyscyplinach sportowych oraz organizacji zawodów sportowych i obozów sportowych.

Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”

Łączna kwota otrzymanych z PFRON środków na sfinansowanie Modułu I i II wyniosła 618 587,22 zł. W programie złożono 127 wniosków, na które zawarto 117 umów na łączną kwotę 596 943,41zł. Na dzień 09.02.2024 r. dokonano wypłaty środków w łącznej kwocie 528 345,22 zł.

10 wniosków pozostawiono bez zawarcia umowy z powodu niespełnienia wymogów formalnych i rezygnacji. Dofinansowanie otrzymały osoby niepełnosprawne w ramach poszczególnych modułów:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- a/ Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu dla osób z dysfunkcją narządu ruchu (zawarto 1 umowę na kwotę 11 995,00 zł i wypłacono dofinansowanie na kwotę 11 995,00 zł);
- b/ Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (zawarto 3 umowy na kwotę 8 037,00 zł i wypłacono dofinansowanie dla 2 osób na kwotę 5 722,50 zł);
- c/ Zadanie 3 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego (zawarto 1 umowę na kwotę 2 550,00 zł i wypłacono dofinansowanie dla 1 osoby na kwotę 2 550,00 zł);
- d/ Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, (zawarto 2 umowy na kwotę 8 655,00 zł i wypłacono dofinansowanie dla 2 osób na kwotę 8 634,00 zł).

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- a/ Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania dla osób z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych (zawarto 7 umów na kwotę 64 070,40 zł i wypłacono dofinansowanie dla 7 osób na kwotę 63 080,40 zł);
- b/ Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania (nie zawarto umowy);
- c/ Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku (zawarto 2 umowy na kwotę 11 248,09 zł wypłacono dofinansowanie dla 2 osób na kwotę 10 168,19 zł);
- d/ Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania dla osób z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy (zawarto 5 umów na kwotę 24 533,15 zł i wypłacono dofinansowanie dla 5 osób na kwotę 24 395,45 zł).

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- a/ Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (zawarto 4 umowy na kwotę 51 700,00 zł i wypłacono dofinansowanie dla 4 osób na kwotę 51 700,00 zł);
- b/ Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (zawarto 7 umów na kwotę 21 348,00 zł i wypłacono dofinansowanie dla 7 osób na kwotę 21 108,00 zł);
- c/ Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (zawarto 3 umowy na kwotę 105 700,00 zł i wypłacono dofinansowanie dla 3 osób na kwotę 105 700,00 zł);
- d/ Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, (co najmniej na III poziomie jakości), adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności, (zawarto 2 umowy na kwotę 11 820,60 zł wypłacono dofinansowanie dla 1 osoby na kwotę 5 940,00 zł);

e/ Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (zawarto 4 umowy na kwotę 29 250,00 zł i wypłacono dofinansowanie dla 4 osób na kwotę 29 250,00 zł).

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (zawarto 5 umów na kwotę 13 344,37 zł i wypłacono dofinansowanie dla 5 osób na kwotę 13 022,68 zł).

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym (zawarto 71 umów na kwotę 232.691,50 zł, wypłacono dofinansowanie dla 37 wniosków na kwotę 175.079,00 zł). Ze względu na wprowadzone przez Fundusz zasady programu dofinansowanie do nauki jest wypłacane w transzach. Pierwsza transza obejmująca tylko czesne została wypłacona. Kolejna transza będzie wypłacana po przedstawieniu przez studentów informacji o zaliczeniu semestru/półrocza nauki lub po złożeniu zaświadczenia, że uczęszczali na zajęcia zgodnie z planem/programem studiów.

Rozbieżność pomiędzy kwotami wskazanymi w umowach a ostatecznym rozliczeniem wynika z końcowych dokumentów przedstawionych do rozliczenia.

III. Świadczenia pomocy społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu realizując zadania w zakresie pomocy społecznej określone w ustawie o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) wyznaczył główne cele swojej działalności:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie (w miarę możliwości) do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia;
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie;
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie;
- stworzenie w miarę możliwości jak najszerszego dostępu do korzystania z sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb osób wymagających wsparcia.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt 1 lit. C lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- 1) osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
  - a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d lub w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2094 i 2399 oraz z 2019 r. poz. 577 i 622), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
  - b) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany – w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
- 3) mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobyście oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2019 r. poz. 293) posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń przewidzianych ustawą,
- 2) pracy socjalnej,
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej (m. in. domy pomocy społecznej, mieszkania chronione, schroniska dla bezdomnych, schronisko dla ofiar przemocy w rodzinie, schronisko dla osób i rodzin będących w stanie kryzysu, ośrodki wsparcia),
- 4) świadczeniu usług opiekuńczych,
- 5) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- 6) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- 7) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

W 2023 roku **3 414 osobom** przyznano świadczenie z pomocy społecznej i wydano łącznie dla nich **14 237 decyzji administracyjnych**; w tym 11 361 pozytywnych decyzji, pozostałe zaś to: umorzenia, zmiany, wygaszenia, odmowy.

Ilość osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej

2023 rok	3 414 osób
2022 rok	3 470 osób
2021 rok	3 506 osób
2020 rok	4 099 osób

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli następuje spadek ilości osób ubiegających się o świadczenia pomocy społecznej.

1. Zasiłki i pomoc w naturze udzielone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu w 2023 roku.

Rodzaje i wysokość wypłaconych zasiłków w 2023 roku

Świadczenie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)		
			Ogółem	Dofinansowanie Wojewody	Środki własne miasta Kalisza
Zasiłki stałe	717	7.273	4.330.965	4.330.965	0
Zasiłki okresowe	1.017	6.338	2.604.464	2.604.062	402
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	25	27	33.450	0	33.450
Zasiłki celowe i w naturze (w tym zasiłki celowe specjalne	1.541	5.469	1.525.984	0	1.525.984
Zasiłki celowe specjalne	68	92	29.312	0	29.312
Zasiłki celowe na dożywianie *	102	102	44.247	0	44.247
Dożywianie, w tym: dzieci, osób starszych, chorych i niepełnosprawnych w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i na wnioski dyrektora szkoły.	1207	153.480	2.042.708	1.154.955	887.753
Koszty pogrzebów	25	25	74.461	0	74.461
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłki stałe	623	6.369	355.561	355.561	0
Łącznie	x	x	x	8.445.543	2.595.609

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Zasiłki celowe na dożywianie – w tabeli są ujęte osoby, na które były wydane decyzje administracyjne a zasiłki celowe na dożywianie były przeznaczone dla dzieci, które miały przyznane obiady w szkole, *przedszkolu, żłobku (przyznane na okres świąteczny podczas przerwy w dożywianiu dzieci i uczniów).

Wysokość środków własnych miasta Kalisza i wysokość dotacji Wojewody Wielkopolskiego w finansowaniu zasiłków i pomocy w naturze

Udział środków w finansowaniu zasiłków i pomocy w naturze	2022 rok	2023 rok
Wojewody Wielkopolskiego	8 616 145,00 zł	8 445 141,00 zł
Własne Miasta Kalisza	2 573 312,00 zł	2 751 421,00 zł

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Zasiłek stały

W roku 2023 **717 osobom przyznano zasiłki stałe**, których wartość ogółem wynosiła 4.330.965,00 zł. 648 osób było samotnie gospodarujących, a 69 osób pozostawały w rodzinie. **Wyplacono 7273 świadczenia.** Wysokość zasiłku stałego wynosiła od 30,00 zł do 719,00 zł. Średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła 595,49 zł. Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Zasiłek stały ustala się w wysokości: w przypadku osoby samotnie gospodarującej – różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 719,00 zł miesięcznie. Natomiast w przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie. Wszystkie potrzeby w tym zakresie zostały zaspokojone. Całość zadania została pokryta z dotacji do zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego przyznanej przez Wojewodę Wielkopolskiego.

Zasiłek okresowy

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy **przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych. W 2023 roku taki rodzaj świadczenia wyplacono 1017 osobom – 6.338 świadczeń na łączną kwotę 2.604.062,00 zł.** Średnia wysokość zasiłku okresowego wynosiła 410,87 zł. Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Zasiłek okresowy przysługuje w wysokości różnicy pomiędzy kryterium dochodowym określonym w ustawie o pomocy społecznej, a posiadany dochodem. Ustawa przewiduje możliwość wypłaty zasiłku w niższej wysokości, jednak nie niższej niż 50% różnicy pomiędzy kryterium dochodowym, a dochodem osoby/rodziny w ubóstwie. Na wypłatę zasiłków okresowych w minimalnej wysokości można uzyskać dotację Wojewody Wielkopolskiego, którą miasto Kalisz uzyskało. **Z budżetu Wojewody Wielkopolskiego wyplacono zasiłki na kwotę łączną 2.604.062,00 zł.** Ze środków własnych wydatkowano kwotę 402,00 zł.

Zasiłek celowy

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu. **W roku 2023 dla 1.541 osób na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych wypłacono 5.469 świadczeń na łączną kwotę 1.525.984,00 zł.** Średnia wysokość zasiłku wynosiła 279,03 zł. Zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, a także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tych przypadkach zasiłek celowy może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi. W roku 2023 r. przyznano 27 zasiłków celowych dla 25 osób, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego na łączną kwotę 33.450,00 zł. Średnia wysokość zasiłku wynosiła 1.238,89 zł. Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie można przyznać specjalny zasiłek celowy. W 2023 r. zostały przyznane specjalne zasiłki celowe dla 68 osób, wypłacono 92 świadczenia na łączną kwotę 29.312,00 zł. Średnia wysokość zasiłku wynosiła 318,61 zł.

Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Celem tego programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. **Z pomocy w formie dożywiania w 2023 roku skorzystało 1207 osób, w tym 842 dzieci, wśród których 87 dzieci objętych było pomocą na wniosek dyrektorów szkół, bez konieczności wydawania decyzji administracyjnej.** W ramach programu wypłacono rodzinom świadczenia pieniężne dla 102 osób w kwocie 44.247 zł. **Na realizację całego zadania wydatkowano kwotę 2.086.955,00 zł** (w tym ze środków własnych kwotę 932.000,00 zł oraz z dotacji Wojewody Wielkopolskiego kwotę 1.154.955,00 zł).

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (FEAD)

W okresie od 1 grudnia 2022 do 30 września 2023 miał miejsce kolejny cykl **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) w Podprogramie 2021 w zakresie dystrybucji dodatkowej żywności w ramach Podprogramu 2021 Plus.** W ramach tej współpracy pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu rozpowszechniają informacje o możliwości uzyskania pomocy w ramach tego Programu wśród osób korzystających z pomocy społecznej oraz wydają skierowania do otrzymania pomocy żywnościowej. Do współpracy na terenie naszego miasta przystąpiły dwie organizacje, tj.: **Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Kaliszu i Caritas Diecezji Kaliskiej.** Pracownicy socjalni w ramach podprogramu 2021 Plus wydali 949 skierowań na żywność, a z pomocy skorzystało łącznie **1862 osoby.**

W ramach podprogramu prowadzono warsztaty dla osób korzystających z pomocy żywnościowej dotyczące zdrowego żywienia oraz edukacji ekonomicznej.

Skierowanie na żywność mogły otrzymać osoby, których dochód nie przekraczał 235% kwoty kryterium dochodowego ustalonego na podstawie ustawy o pomocy społecznej, tj. w przypadku osób samotnie gospodarujących 1823,60 zł, a w przypadku rodziny 1410,00 zł na osobę w rodzinie oraz zachodzi co najmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej tj. sieroctwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezdomność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, przemoc w rodzinie, alkoholizm lub narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego czy zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa.

Sprawienie pogrzebu

W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu poniósł koszt w wysokości 70.951,00 zł tytułem sprawienia 25 pogrzebów, w tym 4 zmarłym osobom bezdomnym.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłki stałe

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu opłacał składki na ubezpieczenia zdrowotne za osoby, które nie posiadają innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego a korzystały z pomocy w formie zasiłku stałego. **Tą formą pomocy zostały objęte 623 osoby. Wyplacono 6.369 świadczeń na łączną kwotę 355.561,00 zł.**

Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej

Poniższa tabela wskazuje przyczyny, z powodu których osoby i rodziny korzystały ze świadczeń pomocy społecznej w 2023 roku.

Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2023 roku

Przyczyna	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
bezdomność	143	146
sieroctwo	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	62	285
bezrobocie	834	1680
niepełnosprawność	1143	1633
długotrwała lub ciężka choroba	1221	1690
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	419	1563
alkoholizm	230	293
narkomania	26	30
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	54	64
sytuacja kryzysowa	52	105
zdarzenie losowe	25	42
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Najczęściej występującą przyczyną trudnej sytuacji życiowej była długotrwała choroba, która występowała w 1221 rodzinach. Kolejną przyczyną była niepełnosprawność – z tej przyczyny objętych pomocą było 1143 rodzin, a z powodu bezrobocia z pomocy Ośrodka skorzystało 834 rodziny.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje wiele działań skierowanych na przezwyciężanie trudności życiowych osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej m. in. wykonując pracę socjalną.

2. Praca socjalna

Jednym z zadań pomocy społecznej jest podejmowanie działań zmierzających do poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Zadanie to realizowane jest m. in. poprzez pracę socjalną, w której wykorzystuje się odpowiednie metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia, świadczona jest bez względu na posiadany dochód. Ustawa o pomocy społecznej definiuje pracę socjalną jako „działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi”.

Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, który został zdefiniowany jako „pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny”.

Kontrakt socjalny stwarza płaszczyznę porozumienia umożliwiającą osiągnięcie postępów, które składają się na poprawę sytuacji klienta pomocy społecznej. Celem zawarcia kontraktu socjalnego, jest wyposażenie osoby znajdującej się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej w kompetencje umożliwiające jej samodzielne zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych i uczestniczenie w życiu gospodarczym i społecznym danej społeczności, a tym samym uniezależnienie jej od świadczeń pomocy społecznej. Zawierana przez pracownika socjalnego umowa z osobą występującą o pomoc do ośrodka pomocy społecznej musi zawierać indywidualny plan wychodzenia tej osoby z trudnej sytuacji, w jakiej się znalazła.

Niepokojące zjawiska występujące w środowiskach powodują, że praca socjalna jest coraz trudniejsza i wymaga większego zaangażowania ze względu na kumulację problemów.

Pracownik socjalny musi kreatywnie dostosować narzędzia pracy socjalnej do dynamicznie modyfikujących się zmian w społeczeństwie, które bardzo często przybierają charakter patologiczny. W związku z tym zauważalna jest zmiana w charakterze pracy, ale i oczekiwań wobec pracowników socjalnych. Rozmiary potrzeb społecznych wymuszają poszukiwanie nowych rozwiązań w dziedzinie pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej daje możliwość odmowy lub wstrzymania udzielanej pomocy w sytuacji odmowy przez podopiecznego zawarcia kontraktu socjalnego. Zawieranie kontraktów ma chronić indywidualność osób korzystających z pomocy społecznej, rozwijać ich umiejętności, zachęcać do aktywnego poszukiwania pracy, uczyć odpowiedzialności.

W 2023 r. pracą socjalną objęto 1.136 rodzin. Pracownicy socjalni zawarli łącznie 102 kontrakty socjalne.

Mierzalne efekty pracy socjalnej, podjętych działań w 2023 roku:

1. Ilość osób, które podjęły pracę okresową lub stałą – **211**
2. Ilość osób, które podjęły kursy zawodowe – **31**
3. Ilość osób, które podjęły naukę w celu uzyskania zawodu – **19**
4. Ilość osób, które podjęły terapię odwykową lub zachowują abstynencję – **193**
5. Ilość osób, które podjęły leczenie psychiatryczne – **97**
6. Ilość osób, które podjęły leczenie ogólne, mimo poprzednich oporów – **95**

7. Ilość osób, które uzyskały umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności – **143**
8. Ilość osób, które otrzymały rentę lub emeryturę – **57**
9. Ilość osób, które odzyskały prawo do opieki nad dziećmi – **7**
10. Poprawa relacji między członkami rodziny – wzmocnienie więzi rodzinnych – **142**
11. Ilość osób, które uzyskały alimenty – **26**
12. Ilość osób, które uzyskały własny lokal – **29**
13. Ilość osób, które uzyskały dodatek mieszkaniowy – **82**
14. Ilość osób, które uzyskały świadczenia rodzinne – **61**
15. Wzrost umiejętności społecznych i samodzielności – **87**

3. Problemy społeczne.

Bezrobocie

Problematyka związana z kwestią bezrobocia jest jednym z istotnych zagadnień będących przedmiotem polityki społecznej państwa.

Stopa bezrobocia w Kaliszu, Wielkopolsce i w Polsce w 2022 i 2023 roku

	2022 rok	2023 rok
Miasto Kalisz	3,3 %	3,3 %
Województwo Wielkopolskie	2,9 %	3,0 %
Polska	5,2 %	5,1 %

Zródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu oraz Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dostęp: 19.02.2024 r.).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w tutejszym urzędzie na dzień 31 grudnia 2023 r. **wynosiła 2.357 osób**. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kaliszu z końcem 2023 roku było w Kaliszu 1.277 kobiet, tj. 54,18 % ogółu, 270 osób z niepełnosprawnościami, co stanowi 11,46 % ogółu oraz 296 osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, co stanowi 12,55 % ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kaliszu.

Wieloletnie bezrobocie może doprowadzić do dysfunkcji w pełnieniu ról społecznych. Bierność zawodowa i społeczna, niechęć do wychodzenia z domu, stagnacja i znużenie, brak podnoszenia lub zmiany swoich kwalifikacji, obniża szansę na podjęcie zatrudnienia. Taka sytuacja generuje kolejne problemy społeczne (ubóstwo, alkoholizm i inne uzależnienia behawioralne), prowadzi do zaniku więzi rodzinnych, wpływa na niski poziom wykształcenia dzieci i młodzieży, pogłębia również niski poziom zaradności życiowej. Mając na uwadze skalę zjawiska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi w Klubie Integracji Społecznej szereg działań na rzecz osób niepracujących, co ujęte jest w innej części sprawozdania.

Uzależnienia

Uzależnienia od alkoholu, narkotyków czy substancji psychoaktywnych są jednym z problemów społecznych Miasta Kalisza. W ramach pracy socjalnej z osobami narażonymi na negatywne skutki

wykluczenia społecznego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu organizuje spotkania informacyjno–edukacyjne dla osób uzależnionych w Klubie Integracji Społecznej. Skutkami długotrwałego uzależnienia są nieodwracalne zmiany w zdrowiu, powodujące choroby somatyczne, które są przyczyną niepełnosprawności, często o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Osoby te wymagają wówczas różnorodnych form pomocy realizowanych przez MOPS np. zasiłki stałe czy umieszczenie w domu pomocy społecznej. **W roku 2023 ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień skorzystało 256 rodzin, w tym 230 rodzin z powodu alkoholizmu i 26 rodzin z powodu narkomani.**

Bezdomność

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni albo schronisku dla osób bezdomnych. Schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które przystąpiły do kontraktu socjalnego, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Noclegownia zapewnia schronienie osobom bezdomnym, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia. Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych, co najmniej w miejsca siedzące. W noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, ogrzewalni mogą przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce. W szczególnie uzasadnionych sytuacjach, zwłaszcza w okresie dużych mrozów, dopuszcza się przebywanie osób pod nieznacznym wpływem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych w placówkach dla bezdomnych. Pomoc przyznawana w formie tymczasowego schronienia w ogrzewalni lub noclegowni nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej, a wydatki poniesione za udzieloną pomoc nie podlegają zwrotowi.

Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku za osoby bezdomne regulowała w 2023 r. Uchwała nr XVII/285/2019 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schroniskach dla osób bezdomnych lub w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi przez osoby bezdomne, dla których miasto Kalisz jest organem właściwym miejscowo (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego poz. 10693).

Odpłatność miesięczną za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych ustalono w wysokości 30% kwoty dochodu ustalonego zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W 2023 roku 27 osób bezdomnych ponosiło odpłatność za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych. **Bezdomność była przyczyną skorzystania z pomocy społecznej przez 143 rodzin (146 osób w tych rodzinach).**

Łącznie na terenie miasta Kalisza w 2023 roku przebywało 181 osób bezdomnych.

Bezdomność na terenie miasta Kalisza

	2022 rok	2023 rok
Liczba osób bezdomnych	198	181
w tym mieszkańców miasta Kalisza	110	146

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Łącznie w 2023 roku 146 osób bezdomnych, które przebywały na terenie miasta Kalisza jednocześnie korzystały z różnego rodzaju form pomocy realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu. Pozostałe osoby bezdomne pochodziły z terenu gmin ościennych, co jest spowodowane faktem, że na terenie tych gmin nie ma placówek dla osób bezdomnych.

Ustawa o pomocy społecznej w sposób szczególny reguluje właściwość miejscową gminy w stosunku do osób bezdomnych. Art. 101 ust. 2 stanowi, że „w przypadku osoby bezdomnej właściwą miejscowo jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały”. Ust. 7 tego artykułu zawiera zapis zobowiązujący gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania albo na ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały do zwrotu wydatków gminie, która przyznała świadczenia w miejscu pobytu. Tak sformułowane zapisy zobowiązują ośrodek pomocy społecznej do współdziałania z gminami, z których wywodzą się osoby bezdomne. Współpraca dotyczy zarówno postępowania w sprawie ustalenia uprawnień osób bezdomnych do świadczeń z pomocy społecznej, jak i dochodzenia zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia udzielone na podstawie decyzji administracyjnych. Wypłacane świadczenia (zasiłki stałe, celowe na leki, odzież, pokrycie kosztów posiłków) dla osób spoza Kalisza są zwracane do budżetu miasta. **Pracownicy socjalni pracujący z osobami bezdomnymi przeprowadzili w 2023 roku 150 wywiadów środowiskowych na potrzeby innych ośrodków pomocy społecznej.**

W 2023 roku na terenie Miasta Kalisza funkcjonowały 3 placówki, których działalność ukierunkowana była na zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych:

1. Schronisko dla bezdomnych mężczyzn prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta przy ul. Warszawskiej 93 – 40 miejsc noclegowych dla mężczyzn,
2. Noclegownia PCK, przy ul. Dobrzeckiej 2 – 40 miejsc noclegowych dla mężczyzn,
3. „Ogrzewalnia” przy PCK w Kaliszu – otwarta w godzinach od 7.00 do 18.00, przeznaczona dla osób, które nie mają możliwości przebywania w ciepłych pomieszczeniach w ciągu dnia. Mogą tam przyrządzić sobie ciepły posiłek i napić się gorącej herbaty.

Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta otrzymało dotację z budżetu miasta w 2023 roku w wysokości **240 000,00 zł** na działania rehabilitacyjne i zapobieganie wykluczeniu społecznemu dla bezdomnych mężczyzn z problemem alkoholowym, posiadających ostatnie miejsce zameldowania w Kaliszu wraz z zapewnieniem im całodobowego schronienia – minimum 20 miejsc. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu w 2023 roku na podstawie decyzji administracyjnej, skierował łącznie do tej placówki **35 bezdomnych mężczyzn**.

Bezdomni mężczyźni z terenu Miasta Kalisza korzystali również z placówek dla osób bezdomnych, usytuowanych poza naszym miastem, tj. **Schroniska dla bezdomnych mężczyzn w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępem**. Schronisko otrzymało dotację na utrzymanie skierowanych tam mężczyzn w wysokości **80 000,00 zł**. W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej skierował do tej placówki **14 mężczyzn**.

W placówce tej umieszczane są również bezdomne kobiety i matki z dziećmi. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu skierował w 2023 roku do tej placówki **15 kobiet**. **Koszt pobytu kobiet wynosił 45,00 zł dziennie**.

Korzystaliśmy także z usług schroniska dla bezdomnych kobiet z dziećmi w ostrowskim Centrum Pomocy Caritas Diecezji Kaliskiej, które ma możliwość zapewnić całodobowy pobyt dla minimum **20 osób**. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu skierował do tej placówki **5 osób**. Koszt pobytu wynosił 50,00 zł dziennie/osobę. **Kwota zawartych umów z Caritas Diecezji Kaliskiej z siedzibą w Kaliszu na świadczenie usług schronienia dla bezdomnych kobiet z dziećmi z terenu miasta Kalisza w schronisku dla bezdomnych kobiet w Słupi pod Kępem oraz w**

Ostrowskim Centrum Pomocy Caritas wynosiła w 2023 roku 243 455,00 zł, z czego wykorzystano 226 006,00 zł.

Każdego roku jesienią prowadzona jest akcja informacyjna dotycząca możliwości uzyskania pomocy przez osoby bezdomne. W miejscach, gdzie gromadzą się bezdomni, np. na dworcach kolejowych, autobusowych, w barach i w punktach wydawania żywności są umieszczane informacje zawierające adresy placówek dla bezdomnych i innych miejsc, gdzie można uzyskać pomoc. W ramach współpracy z różnymi podmiotami, pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wspólnie z funkcjonariuszami Straży Miejskiej, funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji, pracownikami „Caritas” udają się w teren, gdzie sprawdzają pustostany, altany na terenach ogródków działkowych oraz inne miejsca, w których najczęściej przebywają osoby bezdomne, zwłaszcza w okresie zimy. Osoby bezdomne są informowane o możliwości schronienia oraz możliwości uzyskania pomocy finansowej, rzeczowej, poradnictwa.

Na terenie Kalisza również **Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Kaliszu** realizuje działania na rzecz bezdomnych, zapewnia nocleg dla minimum 40 osób i na ten cel otrzymał dotację z budżetu miasta w 2023 roku w kwocie **330 000,00 zł**. Udziela również dziennego schronienia w tzw. „Ogrzewalni”. Na to zadanie PCK otrzymał w 2023 roku dotację w kwocie **80 000,00 zł**.

Liczba miejsc dla osób bezdomnych – na co wskazują także doświadczenia ubiegłych lat – jest wystarczająca i zaspokaja w pełni potrzeby bezdomnych mieszkańców naszego miasta. Schronienie w naszych placówkach znajdują także bezdomni spoza Kalisza, najczęściej z gmin ościennych, ale także z innych rejonów naszego kraju. W okresie dużych, długotrwałych mrozów wymienione placówki noclegowe zwiększają liczbę miejsc, wykorzystując jako miejsca noclegowe różne pomieszczenia, które na co dzień mają zupełnie inne przeznaczenie, także świetlice.

Efekty prowadzenia pracy socjalnej z osobami bezdomnymi

Osoby bezdomne, nieposiadające żadnego źródła dochodu otrzymują pomoc, na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Oprócz pomocy w formie schronienia czy zasiłku, z osobami bezdomnymi prowadzona jest praca socjalna w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności. Osoby bezdomne otrzymują wsparcie i motywację do rozwiązywania ich problemów rodzinnych czy mieszkaniowych. Są aktywizowani do poszukiwania zatrudnienia, poszukiwania pracy oraz starań o własne mieszkanie a osoby uzależnione są motywowane do podjęcia terapii i kierowane do odpowiednich placówek oraz do terapeutów w Klubie Integracji Społecznej działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że spośród osób bezdomnych:

- **ok 70,00 %** osób bezdomnych jest zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, co zwiększa możliwość uzyskania zatrudnienia oraz daje tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego;
- **53 osoby** bezdomnych posiada ustalony stopień niepełnosprawności, w tym **13 osób** posiada stopień niepełnosprawności, który został ustalony w 2022 r.;
- **50 osób** objętych było pomocą w formie zasiłku stałego;
- **10 osób** pobierało zasiłek pielęgnacyjny;
- **40 osób** podjęło terapię leczenia uzależnienia od alkoholu,
- **28 osób** podjęło pracę stałą lub okresową;
- zostało wydanych **50 decyzji** o nabyciu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- **2 osoby** uzyskały rentę;
- **2 osoby** zostały umieszczone w domu pomocy społecznej;
- **15 osobom**, które opuściły zakład karny, udzielono pomocy w formie schronienia;

- dla innych ośrodków pomocy społecznej przeprowadzono **150 wywiadów środowiskowych**;
- przekazano **30 informacji** o sytuacji osób bezdomnych dla innych instytucji, m. in. Komendy Miejskiej Policji, Prokuratury, Biura Świadczeń Rodzinnych.

5. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym

Usługi opiekuńcze dla osób starszych i przewlekle chorych

Przyznawanie pomocy w formie usług opiekuńczych należy do obowiązkowych zadań własnych gminy (zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej). Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobom samotnym pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje, natomiast art. 50 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy stanowi, że usługi mogą być przyznane osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. **Oznacza to, że przyznanie usług opiekuńczych dla osoby mającej rodzinę jest świadczeniem fakultatywnym.** W mieście Kaliszu pomoc w formie usług opiekuńczych świadczą 2 organizacje pozarządowe: Wielkopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża z siedzibą w Poznaniu ul. Górna Wilda 99 i Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy z siedzibą w Kaliszu ul. Górnośląska 6, które zostały wyłonione w ramach konkursu ofert, przygotowywanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu. Natomiast dotacja na realizację powierzonego zadania była przekazywana z Urzędu Miejskiego Wydziału Spraw Społecznych i Mieszkaniowych. Koszt jednej godziny świadczonych usług opiekuńczych w 2023 roku zarówno w dni robocze jak i wolne od pracy wynosił 30,70 zł. **Łącznie na realizację usług opiekuńczych w 2023 roku wydatkowano 5.314.538,40 zł.**

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022 i 2023 wraz z kosztem usług

	2022 rok	2023 rok
Ilość osób objętych usługami opiekuńczymi	649	650
Liczba świadczeń (w godzinach)	193 629	173 112
Koszt usług opiekuńczych (w zł)	5 266 708,80	5 314 538,40

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Wydatki na usługi opiekuńcze w okresie od I do XII 2023 roku

	Wydatkowanie od I do XII 2023 roku		
	Plan	Wykonanie	%
Ogółem środki własne miasta Kalisza	5.900.000,00 zł	5.314.538,40 zł	90,08%
PCK	2.950.000,00 zł	2 649 594,20 zł	89,82 %
PKPS	2.950.000,00 zł	2 664 944,20 zł	90,34 %

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Świadczenie usług opiekuńczych w 2023 roku w podziale na instytucje świadczące usługi

	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota wydatków	Średnia miesięczna ilość godzin dla 1 osoby
Ogółem 2023 rok	650	173 112	5.314.538,40 zł	22,19
PCK	328	86 306	2 649 594,20 zł	21,93
PKPS	322	86 806	2 664 944,20 zł	22,47

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Wydatki związane z zapewnieniem opieki dla osób starszych wymagających pomocy osób drugih wzrastają. Jest to efekt starzenia się społeczności Miasta Kalisza oraz migracji członków rodzin osób starszych, którzy dotychczas zapewniali pomoc i opiekę we własnym, rodzinnym zakresie.

Odpłatność za usługi opiekuńcze od I do XII 2023 roku dla osoby samotnie gospodarującej

Dochód na osobę samotnie gospodarującą określony w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej	Osoba samotnie gospodarująca (dochód od – do zł.)	Wysokość odpłatności usług opiekuńczych ustalona w % od kwoty usługi za 1 godzinę	Pełna odpłatność 30,70zł
Do 100%	776	nieodpłatnie	0
powyżej 100-140%	776,01 – 1.086,40	5%	1,54 zł
powyżej 140-180%	1.086,41 – 1.396,80	10%	3,07 zł
powyżej 180-220%	1.396,81 – 1.707,20	15%	4,61 zł
powyżej 220-260%	1.707,21-2.017,60	20%	6,14 zł
powyżej 260-300%	2.017,61 – 2.328,00	30%	9,21 zł
powyżej 300-340%	2.328,01 – 2.638,40	40%	12,28 zł
powyżej 340-380%	2.638,41 – 2.948,80	50%	15,35 zł
powyżej 380-420%	2.948,81 – 3.259,20	60%	18,42 zł
powyżej 420-460%	3.259,21 – 3.569,60	70%	21,49 zł
powyżej 460-500%	3.569,61 – 3.880,00	80%	24,56 zł
Powyżej 500%	3.880,01	100%	30,70 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Odpłatność za usługi opiekuńcze od I do XII 2023 roku dla osoby w rodzinie

Dochód na osobę w rodzinie określony w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej	Dochód na osobę w rodzinie (dochód od – do zł.)	Wysokość odpłatności usług opiekuńczych ustalona w % od kwoty usługi za 1 godzinę	Pełna odpłatność 30,70 zł
Do 100%	600	nieodpłatnie	0 zł
powyżej 100-140%	600,01 – 840,00	10%	3,07 zł
powyżej 140-180%	840,01 – 1.080,00	15%	4,61 zł
powyżej 180-220%	1.080,01 – 1320,00	20%	6,14 zł
powyżej 220-260%	1.320,01-1.560,00	30%	9,21 zł
powyżej 260-300%	1.560,01- 1.800,00	40%	12,28 zł
powyżej 300-340%	1.800,01-2.040,00	50%	15,35 zł
powyżej 340-380%	2.040,01 – 2.280,00	60%	18,42 zł
powyżej 380-420%	2.280,01 – 2.520,00	70%	21,49 zł
powyżej 420-460%	2.520,01- 2760,00	80%	24,56 zł
powyżej 460-500%	2.760,01 – 3.000,00	90%	27,63 zł
Powyżej 500%	3000,01	100%	30,70 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Dochody z tytułu odpłatności osiągnięto w 2023 roku w kwocie **1 577 393,70 zł**.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

W okresie od 01.01.2023 do 31.12.2023 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dzieci i młodzieży **korzystało 115 osób**. Na specjalistyczne usługi opiekuńcze wydatkowano w 2023 roku **1.684.508,00 zł**, a środki na zabezpieczenie tej formy pomocy pochodzą od **Wojewody Wielkopolskiego**. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób dorosłych świadczyła Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych z siedzibą w Kaliszu ul. Korczak 4 A. Dla dzieci i młodzieży w okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczyła Fundacja Na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Nowa Nadzieja” z siedzibą w Kaliszu przy ul. Bażanciej 7a, Medikor z siedzibą w Kaliszu przy Aleja Wojska Polskiego 80, Fundacja Wspomagania Rozwoju Dzieci „PAPILIO DZIECIOM” w Kaliszu ul. Aleja Wojska Polskiego 2a oraz Monika Bażant MB-Alimed FIZJOTERAPIA w Kaliszu, ul. Kwiatowa 1.

Firmy zostały wyłonione w drodze zamówienia publicznego na usługi społeczne. Koszt 1 godziny świadczonych usług przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych w Kaliszu w okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. wynosił 50,00 zł za 1 godzinę zarówno w dni robocze jak i wolne od pracy.

Koszt 1 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez:

- Medikor w Kaliszu w okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. wynosił 100,00 zł
- Fundację Wspomagania Rozwoju Dzieci „PAPILIO DZIECIOM” w Kaliszu w okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. wynosił 100,00 zł
- Fundację Na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Nowa Nadzieja” w Kaliszu w okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. wynosił 100,00 zł
- Alimed FIZJOTERAPIA w Kaliszu ul. Kwiatowa 1 w okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. wynosił 100,00 zł.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone przez Medikor w Kaliszu oraz Fundację Wspomagania Rozwoju Dzieci „PAPILIO DZIECIOM” w Kaliszu, Fundację Na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Nowa Nadzieja” z siedzibą w Kaliszu oraz Monika Bażant MB – Alimed FIZJOTERAPIA w Kaliszu są realizowane przez 6 dni w tygodniu.

Wydatki na specjalistyczne usługi opiekuńcze w okresie od I do XII 2023 roku

	Plan	Wykonanie	%
Ogółem środki od Wojewody Wielkopolskiego	1 826 000,00 zł	1 684 508,00 zł	92,26 %

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota wydatków
2023 rok razem	115	27 591	1 684 508,00 zł
Dla dorosłych	57	16 148	804 808,00 zł
Dla dzieci	58	11 443	879 700,00 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób dorosłych od I do IV 2023 roku

Kryterium 776 zł	Osoba samotnie gospodarująca (dochód od – do w zł)	Pełna odpłatność – 50,00 zł za 1 godz. usługi w dni robocze i w dni wolne od pracy
do 776 zł = 100%	nieodpłatnie	
powyżej 100% - 132,50%	776,01 – 1028,20	1,5% - 0,75 zł
132,50% - 165%	1028,21 – 1280,40	3% - 1,50 zł
165% - 187,50%	1280,41 – 1455,00	5% - 2,50 zł
187,50% - 220%	1455,01 – 1707,20	7% - 3,50 zł

220% - 237,50%	1707,21 – 1843,00	11% - 5,50 zł
237,50% - 255%	1843,01– 1978,80	15% - 7,50 zł
255% - 265%	1978,81– 2056,40	22,50% - 11,25zł
265% - 275%	2056,41 – 2134,00	30% - 15,00zł
275% - 282,50%	2134,01– 2192,20	45% - 22,50zł
282,50% - 290%	2192,21– 2250,40	60% - 30,00zł
290% - 310%	2250,41 – 2405,60	75% - 37,50 zł
310% - 330%	2405,61 – 2560,80	90% - 45,00 zł
powyżej 330%	2 560,81 zł	100% - 50,00 zł
Kryterium - 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i w rodzinie	Na osobę w rodzinie (dochód od – do zł)	Pełna odpłatność 50,00 zł
Do 776 zł = 100%	nieodpłatnie	
powyżej 100% - 132,50%	776,01 – 1028,20	3,5% - 1,75 zł
132,50% - 165%	1028,21 – 1280,40	7% - 3,50 zł
165% - 187,50%	1280,41 – 1455,00	11% - 5,50 zł
187,50% - 220%	1455,01– 1707,20	15% - 7,50 zł
220% - 237,50%	1707,21 – 1843,00	20% - 10,00zł
237,50% - 255%	1843,01– 1978,80	25% - 12,50 zł
255% - 265%	1978,81– 2056,40	32,50% - 16,25 zł
265% - 275%	2056,41 – 2134,00	40% - 20,00 zł
275% - 282,50%	2134,01– 2192,20	55% - 27,50zł
282,50% - 290%	2192,21– 2250,40	70% - 35,00 zł
290% - 310%	2250,41 – 2405,60	85% - 42,50zł
310% - 330%	2405,61 – 2560,80	100% - 50,00 zł
powyżej 330%	2 560,81 zł	100% - 50,00 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób dorosłych od V do XII 2023 roku

Kryterium – 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i w rodzinie	Dochód osoby samotnie gospodarującej	Pełna odpłatność – zł dni robocze (R) – 50,00zł
do 776 zł = 100 %	nieodpłatnie	nieodpłatnie
pow. 100% - 220%	776,01 – 1707,20	1,5% - 0,75 zł
pow. 220% - 250%	1707,21 – 1940,00	10% - 5,00 zł

pow. 250% - 300%	1940,01 – 2328,00	15%- 7,50 zł
pow. 300% - 400%	2328,01 – 3104,00	30% - 15,00 zł
pow. 400% - 500%	3104,01 – 3880,00	50% - 25,00 zł
pow. 500% -600%	3880,01 – 4656,00	75% - 37,50 zł
powyżej 600%	4656,01 zł	100% - 50,00 zł
Kryterium – 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i w rodzinie	Dochód na osobę w rodzinie	Pełna odpłatność – zł dni robocze (R) – 50,00zł
do 776 zł = 100 %	nieodpłatnie	nieodpłatnie
pow. 100% - 220%	776,01 – 1707,20	3,5% - 1,75 zł
pow. 220% - 250%	1707,21 – 1940,00	15% - 7,50 zł
pow. 250% - 300%	1940,01 – 2328,00	25% - 12,50 zł
pow. 300% - 400%	2328,01 – 3104,00	45% - 22,50 zł
pow. 400% - 500%	3104,01 – 3880,00	65% - 32,50 zł
pow. 500% -600%	3880,01 – 4656,00	85% - 42,50 zł
powyżej 600%	4656,01 zł	100% - 50,00 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo lub wskazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych od I do IV 2023 roku

Kryterium – 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i w rodzinie	Dochód w zł na osobę w rodzinie	Pełna odpłatność – zł dni robocze (R) – 100,00 zł
do 776 zł = 100%	nieodpłatnie	
powyżej 100% - 132,50%	776,01 – 1028,20	1,5% - 1,50 zł
132,50% - 165%	1028,21 – 1280,40	3% - 3,00 zł
165% - 187,50%	1280,41 – 1455,00	5% - 5,00 zł
187,50% - 220%	1455,01 – 1707,20	7% - 7,00 zł
220% - 237,50%	1707,21 – 1843,00	11% - 11,00zł
237,50% - 255%	1843,01 – 1978,80	15% - 15,00zł
255% - 265%	1978,81 – 2056,40	22,50% - 22,50zł
265% - 275%	2056,41 – 2134,00	30% - 30,00zł
275% - 282,50%	2134,01 – 2192,20	45% - 45,00zł
282,50% - 290%	2192,21 – 2250,40	60% - 60,00zł

290% - 310%	2250,41 – 2405,60	75% - 75,00 zł
310% - 330%	2405,61 – 2560,80	90% - 90,00 zł
powyżej 330%	2 560,81 zł	100% - 100,00 zł
Kryterium – 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i w rodzinie	Dochód w zł na osobę w rodzinie	Pełna odpłatność – zł dni robocze (R) – 100,00 zł
do 776 zł = 100 %	nieodpłatnie	nieodpłatnie
pow. 100% - 132,50 %	776,01 – 1028,20	3,5% - 3,50 zł
132,50% - 165%	1028,21 – 1280,40	7% - 7,00 zł
165% - 187,50%	1280,41 – 1455,00	11% - 11,00 zł
187,50% - 220%	1455,01 – 1707,20	15% - 15,00 zł
220% - 237,50%	1707,21 – 1843,00	20% - 20,00 zł
237,50% - 255%	1843,01 – 1978,80	25% - 25,00 zł
255% - 265%	1978,81 – 2056,40	32,50% - 32,50 zł
265% - 275%	2056,41 – 2134,00	40% - 40,00 zł
275% - 282,50%	2134,01 – 2192,20	55% - 55,00 zł
282,50% - 290%	2192,21 – 2250,40	70% - 70,00 zł
290% - 310%	2250,41 – 2405,60	85% - 85,00 zł
310% - 330%	2405,61 – 2560,80	100% - 100,00 zł
powyżej 330%	2560,81 zł	100% - 100,00 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo lub wskazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych od V do XII 2023 roku

Kryterium – 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i w rodzinie	Dochód w zł na osobę w rodzinie	Pełna odpłatność – zł dni robocze (R) – 100,00 zł
do 776 zł = 100 %	nieodpłatnie	nieodpłatnie
pow. 100% - 220%	776,01 – 1707,20	1,5% - 1,50 zł
pow. 220% - 250%	1707,21 – 1940,00	10% - 10,00 zł
pow. 250% - 300%	1940,01 – 2328,00	15%- 15,00 zł
pow. 300% - 400%	2328,01 – 3104,00	30% - 30,00 zł
pow. 400% - 500%	3104,01 – 3880,00	50% - 50,00 zł
pow. 500% -600%	3880,01 – 4656,00	75% - 75,00 zł
powyżej 600%	4656,01 zł	100% - 100,00 zł

Kryterium – 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej i w rodzinie	Dochód w zł na osobę w rodzinie	Pełna odpłatność – zł dni robocze (R) – 100,00zł
do 776 zł = 100 %	nieodpłatnie	nieodpłatnie
pow. 100% - 220%	776,01 – 1707,20	3,5% - 3,50 zł
pow. 220% - 250%	1707,21 – 1940,00	15% - 15,00 zł
pow. 250% - 300%	1940,01 – 2328,00	25% - 25,00 zł
pow. 300% - 400%	2328,01 – 3104,00	45% - 45,00 zł
pow. 400% - 500%	3104,01 – 3880,00	65% - 65,00 zł
pow. 500% -600%	3880,01 – 4656,00	85% - 85,00 zł
powyżej 600%	4656,01 zł	100% - 100,00 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

IV. Umieszczanie w domach pomocy społecznej

Prawne podstawy umieszczania w domu pomocy społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej (art. 54 ust.1 ustawy o pomocy społecznej).

Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej

Za osoby umieszczone po 1 stycznia 2004 roku w myśl art. 61 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1 Mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- 2 Małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- 3 Gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Odpłatność mieszkańców DPS

Mieszkaniec domu wnosi opłatę w kwocie stanowiącej 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu. Opłata ta jest wnoszona bezpośrednio do domu pomocy społecznej, w którym dana osoba przebywa.

Osoby zobowiązane do ponoszenia opłat za pobyt w DPS członków rodzin

Małżonek, zstępni przed wstępnymi opłatę za pobyt członka rodziny w DPS wnoszą zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej:

1.1 W przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (776 zł x 300% = 2328,00 zł), jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,

1.2 W przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (600 zł x 300% = 1800,00 zł), z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu w 2023 roku uzyskał dochód w wysokości 693.734,16 zł stanowiący partycypację osób zobowiązanych do utrzymania mieszkańców DPS. **Spośród mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej 247 osoby posiadało rodziny zobowiązane do alimentacji, w stosunku do 190 osób rodziny uczestniczyły w kosztach utrzymania bliskich w domu pomocy społecznej.**

W stosunku do **57 osób, rodzina nie partycypowała w kosztach z uwagi na dochód nie kwalifikujący do ustalenia opłaty za pobyt członka rodziny w DPS.** W stosunku do **2 mieszkańców DPS rodzina pokrywała pełen koszt odpłatności.** W ciągu roku **3 mieszkańców DPS miało ustaloną pełną odpłatność** tj. w wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania w DPS.

Natomiast 140 **mieszkańców domów pomocy społecznej to osoby samotne, nie posiadające bliskiej rodziny w stosunku do nich Miasto Kalisz pokrywało pozostałe koszty pobytu.**

Odpłatność gminy

Gmina, z której osoba została skierowana do DPS ponosi odpłatność w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatami wnoszonymi przez mieszkańca domu i osoby zobowiązane.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dopłaca do pobytu mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej. Dopłaty te są zróżnicowane, w zależności od typu domu i wysokości miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w poszczególnych DPS, do których są kierowani mieszkańcy Miasta Kalisza.

Średnia dopłata Miasta Kalisz do jednej osoby, będącej mieszkańcem Kalisza w domach pomocy społecznej wynosiła 3.979,24 zł.

Koszty miesięcznego utrzymania mieszkańca w Domach Pomocy Społecznej, w których byli umieszczeni mieszkańcy Kalisza

Domy Pomocy Społecznej	Ilość osób przebywających w ciągu roku	Miesięczny koszt pobytu jednego mieszkańca	Koszt poniesiony przez miasto Kalisz w skali roku
DPS Kalisz	197	5.898,65 zł	7.932.292,96 zł
DPS Baszków	2	5.418,00 zł	46.932,19 zł
DPS Biskupice	5	5.966,58 zł	27.4821,19 zł
DPS Brzozów	1	5.290,00 zł	44.217,22 zł
DPS Broniszewice	3	7.694,41 zł	230.801,93 zł

DPS Chlebno	1	5.362,24 zł	50.185,50 zł
DPS Chróscin-Wieś	20	4.999,37 zł	783265,47 zł
DPS Dębno	1	5.160,89 zł	37156,94 zł
DPS Falmierowo	2	5.121,00 zł	76.786,60 zł
DPS Gębice	1	6.175,20 zł	37.957,09 zł
DPS Głowno	1	4.900,00 zł	30.319,84 zł
DPS Jedlanka	2	4.937,00 zł	57.870,84 zł
DPS Kobyla Góra	15	5.217,00 zł	546.566,83 zł
DPS Kochłowy	9	5.300,00 zł	370.398,42 zł
DPS Konin	1	5.200,00 zł	19.695,47 zł
DPS Krasnystaw	1	5.403,26 zł	3.847,49 zł
DPS Kotlin	3	6.714,050 zł	147.912,78 zł
DPS Lisków	13	5.293,27 zł	340.508,52. zł
DPS Marszałki	22	.485,00 zł	775.249,46 zł
DPS Mielżyn	2	6.693,82 zł	120.741,04 zł
DPS Mościszki	1	5.400,00 zł	56.471,20 zł
DPS Nielestno	1	6.000,00 zł	41.811,54 zł
DPS Ostrów Wlkp.	2	6.638,49 zł	72.742,89 zł
DPS Osiek	2	5.845,31 zł	108.388,79 zł
DPS Pleszew	31	6.401,78 zł	1.614.955,22 zł
DPS Psary	19	5.676,38 zł	853.484,18 zł
DPS Pakówka	1	5.084,62 zł	35.508,80 zł
DPS RZADKO	1	5 858,71 zł	63.382,61 zł
DPS Rzetnia	2	5.890,00 zł	114.784,14 zł
DPS Sieradz	19	5.741,73 zł	675693,99 zł
DPS Skęczniew	10	5.361,00 zł	402.700,72 zł
DPS Skubarczewo	1	5.694,00 zł	46.849,42 zł
DPS Ślesin	1	6.046,49 zł	54.109.26 zł
DPS Wierzbica	1	5.275,00 zł	54.456,60 zł
DPS Wysoka	1	5.474,73 zł	18.426,88
DPS Zagórów	6	5.606,00 zł	157.797,19 zł
DPS Zimnowoda	1	5842,13 zł	55.477,06 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

W 2023 roku 404 mieszkańców pochodzących z Miasta Kalisza przebywało w domach pomocy społecznej i na ten cel wydatkowano środki w wysokości 16.422.337,99 zł. Dla porównania w roku 2022 na ten cel wydatkowano 13.935.081,80 zł.

Do Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu przekazano kwotę w wysokości 7.932.292,96 zł za utrzymanie 197 mieszkańców, natomiast kwotę 8.490.045,03 zł przekazano za pobyt mieszkańców Kalisza przebywających w domach pomocy społecznej poza terenem miasta Kalisza.

W 2023 roku 63 osób zostało zakwalifikowanych do skierowania do domów pomocy społecznej. Umieszczonych zostało łącznie 53 osób (w tym 28 osób w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu i 25 osób w domach pomocy społecznej poza Kaliszem).

Na podstawie analizy danych stwierdzić należy, że wzrost kosztów utrzymania mieszkańców Domu Pomocy Społecznej oraz starzenie się społeczeństwa Miasta Kalisza generują znaczne koszty świadczeń pomocy społecznej na rzecz osób starszych. W związku z powyższym długofalowa polityka senioralna w perspektywie czasu będzie związana ze znacznym wzrostem wydatków w budżecie Miasta Kalisza związanych z pomocą ludziom starszym.

V. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej – zadania gminy

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wyraźnie podzieliła kompetencje między gminą w zakresie pracy z rodziną biologiczną, a organizowaną przez powiat pieczę zastępczą.

Asystent rodziny

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych miasto zapewnia wsparcie w formie: pracy z rodziną i pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i wnioskuje do kierownika ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych i źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny to profilaktyka i zadania mające na celu przywrócenie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Złożoność i różnorodność zadań, które wynikają z ustawy wymagają długoletniego zaangażowania osób i środków.

Asystent rodziny pracuje z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Taka praca daje możliwość dogłębnego zdiagnozowania przyczyn trudnych sytuacji będących źródłem problemów występujących w danej rodzinie. Praca asystenta rodziny daje możliwość ciągłego wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. O wykonywanie tego zawodu mogą starać się osoby z wyższym i średnim wykształceniem, te ostatnie muszą wykazać, że brały udział w szkoleniach z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną i udokumentować, co najmniej trzyletni staż pracy z dziećmi lub rodziną.

Asystent ma być bliżej rodziny i jej problemów, a jego elastyczny czas pracy powinien być dostosowany do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Jego rola polega na niesieniu pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, z małoletnimi dziećmi, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego, planowaniu wydatków i innych obowiązków rodzicielskich. Współpraca z asystentem ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego i prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Z uwagi na to, że dysfunkcjonalność rodziny ma charakter złożony, a istniejące problemy determinują występowanie kolejnych, konieczne jest objęcie rodziny tą formą pomocy w sposób długofalowy. Ważnym jest, aby asystent rodziny został wprowadzony w odpowiednim dla rodziny czasie, gdy rodzina nie jest jeszcze w zaawansowanym procesie psychodegradacji społecznej.

W roku 2023 praca asystentów rodziny polegała przede wszystkim na kontaktach osobistych z rodzinami. **W roku 2023 asystą rodzinną objęto 117 środowisk, w których przebywało 260 dzieci.** Asystenci zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy mieli pod swoją opieką średnio około 15 rodzin.

Rodziny objęte asystą rodzinną. Dane na dzień 31.12.2023 roku

Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie		Dzieci – przedział wiekowy		
	Rodzice	Dzieci	0 – 6 lat	7 – 15 lat	16 – 18 lat
117	170	260	99	148	13

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Główne problemy występujące w rodzinach objętych asystą rodzinną to: niewydolność wychowawcza, zaniedbania wychowawcze, uzależnienia (alkohol, substancje psychoaktywne), niezaradność życiowa, upośledzenie umysłowe i choroba psychiczna, brak chęci podjęcia zatrudnienia, zaburzone relacje w rodzinie, brak zaangażowania w sytuację szkolą dzieci i przemoc. Każda rodzina objęta pomocą asystenta miała inne cele, zasoby i deficyty, do każdej z nich należy podchodzić indywidualnie, aby ustalić skuteczny plan działania z rodziną. Plan działania z rodziną jest aktualizowany przy każdej ocenie sytuacji rodziny. W ten sposób asystent i rodzina mogą ocenić skuteczność współpracy. Podejmowana współpraca z rodzinami była ukierunkowana na takie problemy jak: budowanie prawidłowych relacji w rodzinie, motywowanie rodzin do samodzielnej realizacji zadań, wprowadzanie treningu czystości, przeprowadzanie rozmów na temat wychowywania dzieci, prowadzenia treningu gospodarowania budżetem domowym, kontrola stanu zdrowia dzieci, poprawa sytuacji materialnej, motywowanie członków rodzin do podejmowania i utrzymywania terapii alkoholowej, pomoc w nauce dzieciom, pokazywanie pozytywnych wzorców spędzania czasu wolnego z dziećmi. **Indywidualna praca z rodziną pozwoliła zmotywować podopiecznych do podjęcia działań, dawno lub w ogóle nie podejmowanych, jak również doprowadzić do wzrostu poczucia ich wartości i sprawczości. Spowodowało to, że 4 rodziny usamodzielnily się i zakończyły współpracę z asystentem.**

W 2023 roku **jedno dziecko powróciło do rodziny biologicznej z pieczy zastępczej. Dzieci z dziewięciu rodzin nie udało się utrzymać w rodzinie naturalnej.** W pięciu rodzinach z uwagi na nasilający się proces degradacji spowodowany nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych, natomiast w czterech przypadkach z uwagi na zaniedbania wychowawcze. **Dzieci z czterech rodzin zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a z pięciu rodzin trafiły do rodzinnej pieczy zastępczej.**

Prowadzona przez asystentów rodziny praca przyczyniła się do m.in: samodzielnego załatwiania spraw urzędowych, podjęcia terapii psychologicznej, logopedycznej i pedagogicznej, postawienia diagnozy dzieciom w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, zwiększenia dbałości o zdrowie,

poprawy sytuacji mieszkaniowej, poprawy sytuacji szkolnej dzieci, utrzymania abstynencji, poprawienia kompetencji wychowawczych, zapisania dzieci do przedszkola czy podjęcia stałej pracy zarobkowej, co liczbowo obrazuje poniższa tabela.

Działania podjęte przez rodziny dzięki wsparciu asystentów rodziny

Działania	Liczba rodzin
Samodzielne załatwienie spraw urzędowych	39
Podjęcie terapii uzależnień	17
Poprawa sytuacji mieszkaniowej	21
Poprawa sytuacji szkolnej dzieci	20
Utrzymanie abstynencji	19
Zapisanie dzieci do przedszkola	19
Poprawa kontaktów ze szkołą dzieci	32
Podjęcie terapii psychologicznej, logopedycznej, pedagogicznej	22
Zwiększenie dbałości o zdrowie	48
Uregulowanie prawne sytuacji życiowej	37
Pozyskanie innego lokalu mieszkaniowego	11
Podjęcie stałej pracy zarobkowej	25
Poprawa kompetencji wychowawczych	16
Zapisanie dzieci do świetlicy socjoterapeutycznej	8
Pozyskanie dodatkowego źródła dochodu (renty, świadczenia pielęgnacyjnego)	7
Uгода z MZBM	4
Umieszczenie w stacjonarnych ośrodkach leczenia uzależnień	3
Poprawa relacji wśród dorosłych	16
Ustalenie stopnia niepełnosprawności	7
Zarejestrowanie w PUP	18
Diagnoza w Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej	22
Pomoc w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych	3
Zabezpieczenie miejsca pobytu matki z dziećmi	3
Uzyskanie usługi SUO	2

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na dzień 31.12.2023 r.

Asystenci rodziny w ramach pracy na rzecz rodziny współpracują z wieloma instytucjami. Są to między innymi: kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, przedszkola, do których uczęszczają dzieci rodzin objętych współpracą. Dużym wsparciem dla rodzin objętych asystenturą są funkcjonujące na terenie miasta Kalisza świetlice socjoterapeutyczne i fundacje wspierające rodzinę. Asystenci rodziny współpracują również z Sądami, Policją, Biurem Świadczeń Rodzinnych, poradniami specjalistycznymi, ośrodkami leczenia uzależnień, Powiatowym Urzędem Pracy, Miejskim Zarządem Budynków Mieszkalnych i Urzędem Miejskim: Wydziałem Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, czy Wydziałem Edukacji, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz

Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Ponadto asystenci rodziny brali udział w zespołach oceny sytuacji dziecka, które odbywają się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i PCPR, uczestniczyli również w grupach roboczych w ramach prowadzonej procedury „Niebieskiej Karty”.

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzyła obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Na mocy tej ustawy asystent obejmuje wsparciem nie tylko, jak dotąd, rodziny z dziećmi, ale również małżonków oczekujących dziecka i rodziców dziecka w fazie prenatalnej.

Asystent rodziny wspiera kobiety w ciąży i rodziny w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny. Ponadto rodziny, których dotyczy ustawa „Za życiem” są uprawnione do poradnictwa w zakresie: przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Koordynacją w/w poradnictwa zajmuje się asystent rodziny. Polega ona na opracowaniu wspólnie z osobami katalogu możliwego do uzyskania wsparcia oraz występowaniu przez asystenta rodziny w imieniu osób, na ich żądanie, do podmiotów wymienionych w ustawie w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia, na podstawie pisemnego upoważnienia.

W roku 2023 w ramach ustawy „Za życiem” asystenci rodziny udzielili wsparcia **13 kobietom ciężarnym**, w zakresie: pomocy i porady w ramach korzystania z usług placówek ochrony zdrowia, poradnictwa dotyczącego rozwiązań wspierających rodzinę, pomocy w zakresie wsparcia psychologicznego członków rodziny czy edukowania w obszarze przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowywaniu dziecka.

W zakresie tej ustawy podjęto współpracę z: Wojewódzkim Szpitalem Zespołowym, Przychodniami lekarskimi, Biurem Świadczeń Rodzinnych, położnymi i ginekologami. Ponieważ asystent rodziny podejmuje koordynację wsparcia na wniosek osób złożony do Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, asystenci rodziny opracowali ulotki dotyczące wsparcia rodzin w ramach Ustawy „Za życiem”, aby rozpropagować w społeczności lokalnej informacje na temat w/w ustawy, a tym samym dotrzeć do osób wymagających wsparcia i koordynacji działań w zakresie ustawy.

Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę obowiązek ponoszenia wydatków w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej jest to 10% wydatków, w drugim roku jest to 30% wydatków, natomiast w trzecim i kolejnych latach jest to 50% ponoszonych kosztów. W założeniach ustawowych było, że współfinansowanie gmin będzie miało wpływ na podejmowanie różnorodnych działań lokalnych mających na celu możliwość pozostania dziecka w środowisku.

Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2023 roku oraz porównanie z rokiem 2021 i 2022

	2021	2022	2023
Łączna kwota poniesionych wydatków	1 287 884,81 zł	1 503 295,35 zł	1 680 146,93 zł
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 10 %	24	24	25
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 30 %	9	17	21
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 50 %	41	39	46

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku oraz porównanie z rokiem 2021 i 2022

	2021	2022	2023
Łączna kwota poniesionych wydatków	1 114 483,79 zł	1 287 314,78 zł	1 607 880,29 zł
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 10 %	64	69	95
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 30 %	62	55	75
Liczba dzieci, za które ponoszono wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości 50 %	155	172	176

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Z uwagi na fakt, iż Kalisz jest miastem na prawach powiatu, wydatki te stanowiły równocześnie dochody po stronie powiatu.

VI. Piecza zastępcza – zadania powiatu

Organizacja opieki w rodzinnej pieczy zastępczej oraz udzielanie pomocy pieniężnej

W ciągu 2023 r. na terenie miasta Kalisza funkcjonowało 171 rodzin zastępczych w tym: 6 zawodowych rodzin zastępczych, 33 niezawodowych rodzin zastępczych oraz 132 spokrewnionych rodzin zastępczych. W rodzinach zastępczych w 2023 roku przebywało łącznie 253 dzieci.

W 2023 roku na terenie Miasta Kalisza został utworzony nowy rodzinny dom dziecka (przekształcony z niezawodowej rodziny zastępczej). W sumie w 2023 r. funkcjonowało 8 rodzinnych domów dziecka: 5 w Kaliszu, natomiast 3 zgodnie z zawartymi porozumieniami na terenie powiatu kaliskiego. W rodzinnych domach dziecka przebywało w 2023 roku łącznie 53 dzieci.

Spośród wszystkich dzieci umieszczonych w kaliskich rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka 30 to dzieci z terenu innych powiatów – kaliskiego, pleszewskiego, sieradzkiego, łęczyńskiego, ostrowskiego, kolskiego, pajęczańskiego, konińskiego, częstochowskiego, kluczborskiego, miasta Wrocław, miasta Poznań oraz miasta Chorzów.

W 2023 r. w rodzinnej pieczy zastępczej zostało umieszczonych łącznie 44 nowych dzieci (w tym w spokrewnionych rodzinach zastępczych - 28, w niezawodowych rodzinach zastępczych – 7, zawodowych rodzinach zastępczych - 3, a w rodzinnych domach dziecka - 6 dzieci).

W 2023 r. rodzinną pieczę zastępczą na terenie miasta Kalisz opuściło 39 dzieci (w tym: 10 dzieci wróciło pod opiekę rodziców biologicznych, 3 dzieci trafiło do placówki opiekuńczo-wychowawczej, 2 dzieci zostało przysposobione, 1 – trafiło do rodzinnej pieczy zastępczej, 18 pełnoletnich wychowanków opuściło rodziny zastępcze i rozpoczęło procesy usamodzielnienia, 5 dzieci – inne).

Udzielanie pomocy pieniężnej

W 2023 r. w związku z Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18.04.2023 r. zmieniającym obwieszczenie w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, od 01.06.2023 r. **wzrosły kwoty świadczeń na utrzymanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej (dla rodzin zastępczych spokrewnionych kwota 899 zł, dla rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka 1361 zł na jedno dziecko, świadczenie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w związku z niepełnosprawnością – 274 zł).**

Wydatki na rodzinną pieczę zastępczą w Mieście Kaliszu zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Udzielona pomoc finansowa dla rodzin zastępczych w 2023 roku oraz porównanie z latami 2022 i 2021

Przeznaczenie środków	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dodatek z tytułu niepełnosprawności	2.201.526,78 zł	2.437.430,00 zł	2.716.479,16 zł
Świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	11.540,00 zł	25.950,00 zł	27.750,00 zł
Wynagrodzenia z pochodnymi dla zawodowych rodzin zastępczych	248.929,00 zł	264.364 ,00 zł	361.823,60 zł
Wynagrodzenia z pochodnymi dla osób zatrudnionych do pomocy w zawodowych i niezawodowych rodzinach zastępczych	37.416,00 zł	50.575,00 zł	64.660,91 zł

Dofinansowanie do wypożyczenia poza miejscem zamieszkania dziecka	2.200,00 zł	2.200,00 zł	1.200,00 zł
Wydatki związane z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0 zł	0 zł	400,00 zł
Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym	53.350,13 zł	70.220,00 zł	90.000,08 zł
Środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym	0 zł	0 zł	0 zł
RAZEM	2.554.961,91 zł	2.850.739,00 zł	3.262.313,75 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Dodatkowo w 2023 roku na 2 dzieci (z terenu powiatu kluczborskiego i kolskiego) przebywających w 2 rodzinach zastępczych na terenie miasta Kalisza **poniesione zostały wydatki na opiekę i wychowanie tych dzieci w ramach zawartych z powiatami porozumień, a wydatki te wyniosły 11.789,14 zł** (rozliczanie w formie dotacji).

W 2023 roku w ramach realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy udzielono pomocy, na które składały się: **finansowanie pobytu dzieci – obywateli Ukrainy w polskim systemie pieczy zastępczej i obsługa zadania, na które wydatkowano kwotę 27.337,10 zł**. Pomoc ta została wypłacona dla dziecka pochodzącego z terenu Miasta Kalisza, a przebywającego w rodzinie zastępczej na terenie powiatu jarocińskiego.

Udzielona pomoc finansowa dla rodzin pomocowych w 2023 roku oraz porównanie z latami 2022 i 2021

Przeznaczenie środków	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	601,00 zł	3 587,00 zł	7 298,63 zł
Wynagrodzenia z pochodnymi dla rodziny pomocowej	3 074,56 zł	1 079,00 zł	1 887,04 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Udzielona pomoc finansowa dla rodzinnych domów dziecka w 2023 roku oraz porównanie z latami 2022 i 2021

Przeznaczenie środków	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka oraz dodatek z tytułu niepełnosprawności	444. 532,06 zł	551.029,00 zł	610.774,62 zł

Świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	5.400,00 zł	5.600,00 zł	14.000,00 zł
Wynagrodzenia z pochodnymi dla prowadzących rodzinny dom dziecka	305.310 zł	370.907,00 zł	446.815,06 zł
Wynagrodzenia z pochodnymi dla osób zatrudnionych do pomocy w rodzinnym domu dziecka	97.730,00 zł	137.029,00 zł	248.782,83 zł
Dofinansowanie do wycieczki poza miejscem zamieszkania dziecka	2.000,00 zł	3.200,00 zł	3.500,00 zł
Środki finansowe innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowanie rodzinnego domu dziecka	4.674,64 zł	10.834,00 zł	8.598,00 zł
Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka	81.569,08 zł	108.547,00 zł	128.071,60 zł
Środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka	12.778,45 zł	18.000,00 zł	18.500,00 zł
RAZEM	953.994,23 zł	1.205.146,00 zł	1.479.042,11 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Jak wynika z powyższych tabel, wydatki na rodzinną pieczę zastępczą na przestrzeni lat 2021 - 2023 wzrosły. Największy wzrost kosztów można zauważyć w kosztach utrzymania dzieci oraz w wynagrodzeniach dla prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin zastępczych zawodowych i wynagrodzeniach dla osób zatrudnionych do pomocy w rodzinnych domach dziecka, w zawodowych i niezawodowych rodzinach zastępczych.

Udzielona pomoc finansowa dla rodzin zastępczych na terenie innych powiatów, w których przebywają dzieci pochodzące z terenu Miasta Kalisza – 2023 r.

Na pomoc finansową dla rodzin zastępczych na terenie 16 innych powiatów, w których przebywało w 2023 roku 41 dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza wydatkowano kwotę 769 722,88 zł.

Świadczenie wychowawcze dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Od dnia 01.06.2022 r. świadczenie wychowawcze dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej wypłacane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W związku z powyższym tut. Ośrodek, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydał na wniosek rodziny lub dyrektora Domu Dziecka w Kaliszu – **101 zaświadczeń o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.**

Pomoc w integracji ze środowiskiem dla osób opuszczających rodziny zastępcze, niektóre rodzaje placówek opiekuńczo – wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

Formy wsparcia dla osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży i zakłady poprawcze.

Wychowankowie z placówek opiekuńczo – wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii oraz opuszczający rodzinę zastępczą mogą liczyć na pomoc mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację poprzez świadczoną na ich rzecz pracę socjalną, oraz takie formy pomocy jak:

- Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki,
- Pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
- Pomoc na zagospodarowanie,
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.

W 2023 roku w związku z Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18.04.2023 r. zmieniającym obwieszczenie w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej **wzrosły świadczenia pieniężne dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.**

W 2023 roku usamodzielniani wychowankowie jako wsparcie finansowe otrzymali pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, pomoc pieniężną na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie w kwocie:

- **180.855,70 zł wychowankowie rodzin zastępczych,**

- **86.115,60 zł wychowankowie placówek opiekuńczo - wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych oraz młodzieżowych ośrodków socjoterapii zapewniających całodobową opiekę.**

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe wydatki na usamodzielnianych wychowanków.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021

Wydatki dla wychowanków opuszczających:	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Rodziny zastępcze / ilość osób	93.550,59 zł / 22 osoby	94.007,78 zł/ 23 osoby	109.952,70 zł / 22 osoby
Placówki opiekuńczo- wychowawcze oraz MOW-y, MOS- y, zakłady poprawcze i inne / ilość osób	47.964,43 zł / 14 osób	55.775,93 zł/ 18 osób	36.059,60 / 7 osób

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Pomoc pieniężna na usamodzielnienie w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021

Wydatki dla wychowanków opuszczających:	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Rodziny zastępcze / ilość osób	36.515 zł / 7 osób	27.438,00 zł/ 4 osoby	54.352,00 zł / 10 osób
Placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz MOW- y, MOS-y, zakłady poprawcze i inne / ilość osób	42.579 zł / 6 osób	25.354,00 zł/ 4 osoby	41.453,00 / 5 osób

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021

Wydatki dla wychowanków opuszczających:	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Rodziny zastępcze / ilość osób	12.749 zł / 5 osób	20.000,00 zł/ 5 osób	16.551,00 zł / 8 osób
Placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz MOW-y, MOS-y, zakłady poprawcze i inne / ilość osób	27.995 zł / 9 osób	27.220,00 zł/ 6 osób	8.603,00 zł / 4 osoby

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Pomoc mieszkaniowa

Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych którzy opuszczają pieczę zastępczą i realizują indywidualny program usamodzielnienia, mają możliwość zamieszkania w mieszkaniu chronionym. W Kaliszu funkcjonuje **mieszkanie chronione dla usamodzielnianych wychowanków przy ul. Zamkowej 14, które przeznaczone jest dla 6 wychowanków.**

W mieszkaniu chronionym zatrudnionych jest 4 wychowawców po 0,25 etatu, którzy sprawują nadzór nad mieszkaniem, jak również służą pomocą i wsparciem przebywającym w mieszkaniu wychowankom.

W 2023 r. z pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało 8 osób, w tym jedno małoletnie dziecko usamodzielnianej wychowanki. **Na dzień 31.12.2023 r. zgodnie z decyzjami administracyjnymi w mieszkaniu chronionym przy ul. Zamkowej przebywało 5 wychowanków i jedno małoletnie dziecko.**

Instytucjonalna piecza zastępcza

Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej może być umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej następującego typu:

- interwencyjnego
- rodzinnego
- socjalizacyjnego
- specjalistyczno–terapeutycznego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne,

społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Wydatki za dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Dane dotyczące pobytu dzieci pochodzących z Miasta Kalisza a umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów obrazują poniższe tabele.

Łączna kwota wydatków poniesionych za pobyt dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021

	2021	2022	2023
Łączna kwota wydatków poniesionych za pobyt dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisz, a przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu.	1.429.690,10 zł	1.700.195,94 zł	1.452.186,68 zł

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Liczba dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywająca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innych powiatów w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021

Liczba dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywająca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innych powiatów.	Nazwa powiatu/Liczba dzieci
2021	kaliski – 7 pleszewski – 5 jarociński – 3 gnieźniński – 1 turecki – 1 wałbrzyski – 2 przeworski - 4 Łącznie: 23 dzieci
2022	kaliski – 12 pleszewski – 5 jarociński – 2 gnieźniński – 1 turecki – 2 wałbrzyski – 2 przeworski – 6 Miasto Wrocław- 1 Łącznie: 31 dzieci

2023	kaliski – 13 pleszewski – 4 jarociński – 2 przeworski - 6 turecki – 1 Łącznie: 26 dzieci
------	--

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz zakładach opiekuńczo-wychowawczych w 2023 roku

Placówka	Koszt
Dom Dziecka Nr 1 w Kaliszu	I-III - 6.230,97 zł. IV-XII – 7.293,94 zł.
Dom Dziecka Nr 2 w Kaliszu	I-III – 6.320,00 zł. IV-XII – 6.792,23 zł.
Dom Dziecka Nr 3 w Kaliszu	I-III – 6.333,32 zł. IV-XII – 7.482,30 zł.
Dom Dziecka w Liskowie, powiat kaliski	I-III - 7.776,20 zł. IV-XII – 8.105,74 zł.
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. Aniołów Stróżów w Ostrowie Kaliskim, powiat kaliski	I-III- 5.409,41 zł. IV-XII- 5.888,73 zł.
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu Rodzinny w Brzezinach, powiat kaliski	I-III – 5.731,10 zł. IV-XII- 3.095,84 zł.
Pogotowie Opiekuńcze w Pleszewie, powiat pleszewski	I – 6.101,00 zł. II-XII- 7.637,00 zł.
Rodzinny Dom Dziecka w Białobłotach, powiat pleszewski	I – 3.151,00 zł. II-XII- 3.814,43 zł.
Dom Dziecka w Pleszewie, powiat pleszewski	I – 6.706,00 zł. II-XII – 8.181,00 zł.
Salesjańska Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny im. Św. Rodziny, powiat pleszewski	I – 4.565,16 zł. II-XII – 5.204,61 zł.
ZOL dla dzieci w Kraszewie-Czubakach, powiat płoński	I-II- 2.676,88 zł. III-XII- 3.176,88 zł.
ZOL dla Dzieci Wierzbice, powiat wrocławski	I-II- 2.676,88 zł. III-XII- 3.176,88 zł.
Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Pałac Kamieniec”, powiat tarnogórski	I-IX – 4.194,86 zł. X-XII – 4.951,44 zł.
Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Dzieci w Jaszgotle, powiat wrocławski	I-II – 2.676,88 zł. III-XII- 3.176,88 zł.
Dom Wsparcia Dziecka i Rodziny „Domostwo” w Górze, powiat jarociński	I-III- 5.431,45 zł. IV-XII- 7.285,90 zł.
Dom dla Dzieci i Młodzieży w Kaczkach Średnich, powiat turecki	I-II- 3.135,00 zł. III-XII- 3.433,00 zł.
Dom Dziecka w Rakszawie / Dom Dziecka w Lipińsku (zmiana adresu siedziby placówki od III/2023), powiat przeworski	I – 4.829,75 zł. II-XII – 6.014,00 zł.

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

W okresie sprawozdawczym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego poza Kaliszem przebywało 23 dzieci z naszego miasta, za pobyt których poniesiono wydatki w łącznej kwocie 1.323.113,25 zł.

Wydatki za dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu interwencyjnego, ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. **W placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego (Pogotowie Opiekuńcze w Pleszewie, Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych im. Aniołów Stróżów w Ostrowie Kaliskim) w 2023 r. przebywało 3 wychowanków, na utrzymanie których miasto Kalisz przekazało łącznie kwotę 129.073,43 zł.**

Ponadto w roku 2023 Miasto Kalisz poniosło wydatki z tytułu **współfinansowania kosztów pobytu 4 dzieci urodzonych w Kaliszu, a przebywających na postawie postanowienia sądu w zakładach opiekuńczo-leczniczych. Na ten cel wydatkowano kwotę 58.225,60 zł.**

W 2023 roku miasto Kalisz na **pokrycie kosztów pobytu 4 dzieci urodzonych w Kaliszu, a przebywających na podstawie postanowienia sądu w zakładach opiekuńczo-leczniczych wydatkowało kwotę 163.700,82 zł.**

VI. a Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej

Monitorowanie sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wobec 171 rodzin zastępczych, które funkcjonowały na terenie Kalisza oraz 8 rodzinnych domów dziecka realizowali pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Pomocy Instytucjonalnej MOPS w Kaliszu: specjaliści pracy socjalnej, pracownicy socjalni, pedagog/specjalista pracy z rodziną oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Monitorowaniem i pomocą w 2023 r. objętych było w sumie 253 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i 53 dzieci, które przebywały w rodzinnych domach dziecka.

Realizując zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pracownicy Działu odbyli w 2023 r. w sumie 464 posiedzeń w związku z dokonywaniem okresowych ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Protokoły z okresowych ocen sytuacji dzieci w formie pisemnej każdorazowo były przekazywane do Sądu Rejonowego w Kaliszu. Ponadto do Sądu Rejonowego w Kaliszu przekazywane były sprawozdania dotyczące całokształtu sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Dla nowych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej pracownicy przygotowywali plany pomocy dziecku, w pozostałych przypadkach dokonywano modyfikacji ww. planów.

Pracownicy Działu sporządzili w sumie 47 oceny osób prowadzących rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Do Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kaliszu pracownicy zgłosili informacje o 15 dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną. W związku z procedurą kwalifikującą do przysposobienia na prośbę WOA sporządzane były szczegółowe opinie.

Dodatkowo pracownicy przygotowywali wnioski do Sądu o uregulowanie sytuacji prawnej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Realizując zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pracownicy podejmowali współpracę ze szkołami, przedszkolami, świetlicami socjoterapeutycznymi, przychodniami, policją oraz kuratorami sądowymi.

Na bieżąco aktualizowane były dane osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Opiekunom zastępczym zapewniono wymagane ustawowo badania psychologiczne.

Wsparcie pełnoletnich wychowanków

W ramach realizowanych zadań pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Pomocy Instytucjonalnej wspierali pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, sporządzali programy usamodzielnienia oraz ich aktualizacje.

Wsparcie udzielane było pełnoletnim wychowankom, którzy opuścili pieczę zastępczą, jak również tym pozostającym po osiągnięciu pełnoletności w dotychczasowej rodzinie zastępczej.

Pomoc w procesie usamodzielnienia dotyczyła realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia: motywowania do kontynuowania nauki, monitorowanie sytuacji zdrowotnej, udzielania pomocy w dotarciu do pomocy prawnej, psychologicznej, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych w kompletowaniu dokumentów m.in. niezbędnych do złożenia wniosku o przyznanie mieszkania.

Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne

Rodzinom zastępczym, prowadzącym rodzinne domy dziecka, dzieciom w nich umieszczonym oraz pełnoletnim wychowanków udzielane było wsparcie psychologiczne i pedagogiczne.

Wsparciem psychologicznym w 2023 r. objętych było 58 rodzin, którym udzielono w sumie 162 porad. Wsparciem pedagogicznym objętych było 61 rodzin, którym udzielono w sumie 112 porad.

Wspieranie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka przez koordynatorów.

Na wniosek rodziny zastępczej / prowadzącego rodzinny dom dziecka zostają one objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W 2023 r. wsparciem 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (4 etaty) objętych było 63 rodzin zastępczych i 4 rodzinne domy dziecka. W ww. rodzinach łącznie przebywało 130 dzieci.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej – zatrudnieni w ramach zadaniowego czasu pracy – udzielali pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w wypełnianiu ich funkcji.

Praca koordynatorów miała charakter wieloaspektowy, ukierunkowany m.in. na wzmocnienie więzi pomiędzy dziećmi a opiekunami zastępczymi, udzielanie pomocy w organizowaniu kontaktów z rodziną biologiczną dziecka w celu podtrzymania więzi oraz poczucia przynależności, podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych, doskonalenie metod wychowawczych, rozwiązywanie i łagodzenie konfliktów w rodzinach zastępczych oraz konfliktów między rodzinami biologicznymi a rodzinami zastępczymi.

Ponadto koordynatorzy motywowali i wspierali rodziców zastępczych w podejmowaniu działań na rzecz rozwijania pasji dzieci bądź podejmowania nowych aktywności w ramach organizacji czasu wolnego; zapewniali pomoc psychologiczną, reedukacyjną, terapeutyczną, pomagali załatwiać

sprawy urzędowe, łagodzą napięcia wewnątrzrodzinne, udzielali pomocy w poprawie sytuacji szkolnej, a także pomocy w rozwiązywaniu kryzysów występujących w rodzinie zastępczej i zapobieganiu wypaleniu zawodowemu.

W trakcie 2023 r. koordynatorzy odbyli w sumie 649 wizyt w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka a także 148 wizyt w placówkach oświatowych i innych instytucjach, uczestniczyli w 48 spotkaniach dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej z ich rodzicami.

Promowanie rodzicielstwa zastępczego

W celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze, MOPS w Kaliszu promował rodzicielstwo zastępcze. W ramach kampanii informacje o rodzicielstwie zastępczym umieszczono na stronie internetowej MOPS w Kaliszu oraz stronach Urzędu Miasta Kalisz. Udzielano wywiadów dot rodzicielstwa zastępczego dla lokalnych stacji radiowych i portali internetowych.

Ulotki i plakaty promujące rodzicielstwo zastępcze zostały rozwieszane i pozostawiane w szkołach, przychodniach, przedszkolach, żłobkach, punktach handlowo-usługowych oraz instytucjach na terenie miasta.

W 2023 r. MOPS w Kaliszu zwrócił się z prośbą o pomoc w rozpropagowaniu idei rodzicielstwa zastępczego do Biskupa Diecezji Kaliskiej.

Okazją do kampanii były również **obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, nad którymi honorowy patronat objął Prezydent Miasta Kalisza.**

W Kaliszu w ramach obchodów przygotowano cykl wydarzeń promujących rodzinną pieczę zastępczą. Między innymi ogłoszono konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych klas IV-VIII na projekt plakatu dotyczący rodzicielstwa zastępczego.

W konkursie wzięło aktywny udział 7 Szkół Podstawowych z terenu miasta Kalisza, zakwalifikowano łącznie 65 prac, z czego znaczną przewagę stanowiły prace wykonane przez dzieci z klas IV-VI..

Wyłoniono 5 laureatów oraz przyznano wyróżnienia. Zwycięski plakat wydrukowano i został rozpropagowany w ramach działań kampanijnych. Autorzy nagrodzonych prac zostali nagrodzeni. Jednocześnie w ramach obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego Prezydent Miasta Kalisza zaprosił osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą wraz z dziećmi do zwiedzania ekspozycji multimedialnej poświęconej dziedzictwu historyczno- kulturowemu Kalisza i regionu mieszczącej się w kaliskim która mieści się w kaliskim Ratuszu.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu promowali rodzicielstwo zastępcze podczas zebrań z rodzicami w wybranych szkołach podstawowych.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego zorganizował festyn, do organizacji którego włączyły się Domy Dziecka w Kaliszu i Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu

Dla dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej i ich opiekunów w ramach obchodów ich Święta przygotowano szereg atrakcji: występy taneczne, animacje i zabawy, konkursy z loterią fantową, malowanie twarzy, przejażdżki kucykiem, pokazy sztuk walki, występy taneczne, wspólne puszczenie baniek mydlanych poczęstunek, kurs pierwszej pomocy, dzieci miały możliwość obejrzenia od środka wozu strażackiego i karetki pogotowia.

Festyn, w którym udział wzięli również pensjonariusze Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu był nie tylko okazją do odpoczynku i zabawy ale również okazją integracji pomiędzy rodzinami zastępczymi, dziećmi, wymiany doświadczeń oraz integracji międzypokoleniowej.

Ponadto w celu promocji rodzinnej pieczy zastępczej założono profil na platformie internetowej Facebook. Strona poświęcona jest wydarzeniom związanym z rodzicielstwem zastępczym, poszukiwaniem rodzin, gotowych zaopiekować się dziećmi w potrzebie.

Szkolenie kandydatów na rodziny zastępczej

W wyniku kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze w 2023 r. pozyskano 15 osób (10 rodzin) kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze.

W 2023 r. pracownicy dokonywali analizy sytuacji kandydatów na różnego typu rodziny zastępcze, wydawali opinie o kandydatach na potrzeby Sądu i innych instytucji. Z kandydatami przeprowadzono badania psychologiczne, dokonywano wstępnej kwalifikacji kandydatów, którzy zgłosili się na szkolenie na niezawodowe rodziny zastępcze.

W 2023 r. 1 rodzina uczestniczyła w szkoleniu dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze i uzyskała kwalifikacje. 9 osób uczestniczyło w szkoleniu dla kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze.

Wzmacnianie kompetencji opiekunów zastępczych

W 2023 r. w ramach kampanii przeciwdziałania przemocy w rodzinie MOPS w Kaliszu kontynuował szkolenie i warsztaty dla funkcjonujących rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pn.: „MOC pluszowego misia”. Szkolenie, w którym wzięło udział łącznie 29 rodzin zastępczych, 1 rodzinny dom dziecka miało na celu edukację z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przekazanie wiedzy na temat mechanizmów przemocy, działań prewencyjnych, procedury „Niebieskiej Karty” a także wzmocnienie i podniesienie kompetencji wychowawczych opiekunów.

Inne działania

Dostrzegając problem zabezpieczenia opieki dzieciom, które w nagłych przypadkach zostają pozbawione opieki rodziców biologicznych i wymagają umieszczenia poza rodziną przy jednoczesnym braku wystarczającej liczby kandydatów na rodziny zastępcze i braku miejsc w funkcjonujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych w ramach wspólnej decyzji Prezydenta Miasta Kalisza, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu, Sądu Rejonowego w Kaliszu i Domów Dziecka w Kaliszu podjęto inicjatywę utworzenia w mieście Kaliszu placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego. W listopadzie 2023 r. Miasto Kalisz uzyskało pozytywną opinię Rzecznika Praw Dziecka w przedmiocie zasadności utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej w mieście Kaliszu. Do Wojewody Wielkopolskiego wysłany został list intencyjny.

VII. Interwencja kryzysowa

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu zadania interwencji kryzysowej realizuje w oparciu o dwie ustawy: ustawę o pomocy społecznej i ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód.

W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy.

Interwencja kryzysowa jest adresowana zarówno do dzieci oraz młodzieży, jak i osób dorosłych, które znalazły się w trudnej sytuacji. Wśród takich traumatycznych wydarzeń należy wyróżnić:

- doświadczanie przemocy fizycznej lub/oraz psychicznej;
- konflikty w rodzinie;
- śmierć bliskiej osoby;
- ciężka choroba;
- choroba bliskiej osoby;
- niespodziewane wydarzenia losowe (np. wypadek, pożar);
- myśli samobójcze
- gwałty i nadużycia seksualne;
- nieumiejętność emocjonalnego radzenia sobie w kryzysowych sytuacjach takich jak utrata lub żałoba .

Sześcioetapowy model interwencji kryzysowej charakteryzuje się określeniem problemu, zapewnieniem bezpieczeństwa, udzieleniem adekwatnego wsparcia, analizą wielu możliwości pomocy, budowaniem czy konstruowaniem planu pomocy, uzyskaniem zobowiązania w przypadku dużej mobilności psychicznej klienta.

Do zadań interwenta kryzysowego i pracowników zatrudnionych w Dziale Interwencji Kryzysowej

- psychologów, pracowników socjalnych, opiekunów należy:
- przedstawianie osobie poszkodowanej różnych możliwości wyjścia z danej sytuacji kryzysowej;
- zapewnienie poszkodowanej osobie bezpieczeństwa podczas pobytu w schronisku dla ofiar przemocy w rodzinie lub w schronisku dla ofiar będących w stanie kryzysu;
- wsparcie specjalistyczne przez pracowników socjalnych dla mieszkańców schronisk – ofiar przemocy domowej oraz ofiar klęsk żywiołowych, pożarów, poważnych awarii jak zalania mieszkania, brak ogrzewania z uwagi na awarię pieca, ekstremalnych warunków pogodowych, (pomoc w sprawach urzędowych, sądowych, alimentacyjnych, organizacyjnych, bytowych, zdrowotnych),
- pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy w rodzinie oraz dla osób będących w innych sytuacjach kryzysowych często połączonych z zagrożeniem zdrowia i życia;

- przeciwdziałanie agresji i przemocy-działania profilaktyczne i edukacyjne,
- konsultacje psychologiczne dla osób objętych procedurą „Niebieska Karta”,
- interwencyjne wizyty w miejscu zamieszkania osób będących w sytuacjach kryzysowych (np. śmierć bliskich, pożar),
- psychologiczne wizyty terenowe u osób z objawami zaburzeń psychicznych,
- działania interwencyjne w sytuacjach zagrożenia próbami samobójczymi,
- telefoniczne wsparcie psychologiczne dla mieszkańców Kalisza.

Osoby dotknięte przemocą domową lub innymi sytuacjami kryzysowymi mogą w ramach interwencji kryzysowej znaleźć schronienie w:

1. Schronisku dla ofiar przemocy w rodzinie

- w 2023 roku ogółem zamieszkiwało 19 osób, w tym 12 dzieci
- w 2022 roku ogółem zamieszkiwało 34 osób, w tym 14 dzieci
- w 2021 roku zamieszkiwało 217 osób, w tym 7 dzieci.
- w 2020 roku zamieszkiwało 21 osób, w tym 9 dzieci,

2. Schronisku dla osób i rodzin będących w stanie kryzysu

- w 2023 roku przebywało 86 osób, w tym 33 dzieci
- w 2022 roku zamieszkiwało 79 osób, w tym 7 dzieci
- w 2021 roku ogółem zamieszkiwało 41 osób, w tym 7 dzieci;
- w 2020 roku zamieszkiwało 38 osób, w tym 11 dzieci;

Łącznie w 2023 r. przebywało w Schroniskach 52 rodziny, łącznie 105 osób, w tym 46 kobiet i 45 dzieci. Mieszkańcy schronisk w roku sprawozdawczym 2023 łącznie przebywali 4544 osobodni.

Na dzień 31 XII 2023 r. w schroniskach przebywało 10 osób, w tym 6 kobiet i 4 dzieci.

MOPS dysponował w Schroniskach 22 miejscami, a w przypadku dostawienia 25 miejscami, w tym 12 miejsc dla osób i rodzin będącymi ofiarami przemocy w rodzinie, z możliwością poszerzenia o 3 miejsca i 9 miejsc dla rodzin będących w stanie kryzysu z możliwością poszerzenia o 3 miejsca.

W ramach działań interwencyjnych mogą zostać przyjęte osoby spoza terenu Miasta Kalisza. Gmina właściwa ze względu na zamieszkanie osoby będącej w kryzysie ponosi wydatki w wysokości 50 zł /1 dobę/1 osobę. Przyjęcie osoby następuje na wniosek osoby zainteresowanej, o czym niezwłocznie informowana jest gmina, z terenu której ona pochodzi.

W 2023 roku udzielono schronienia i pomocy dla ogółem 13 osób spoza miasta Kalisza w tym:

- 6 osób to ofiary handlu ludźmi z takich krajów jak: Syria, Wenezuela i Kolumbii.
- 4 osoby to osoby z Wenezuela
- 1 osoba z Kolumbii,
- 1 osoba z Syrii.

Z poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego i rodzinnego, wsparcia od strony socjalnej i poradnictwa prawnego skorzystało:

- w 2023 roku – 763 osoby, w tym 375 rodzin,
- w 2022 roku – 951 osoby, w tym 633 rodzin,
- w 2021 roku – 842 osób, w tym 366 rodzin,
- w 2020 roku – 505 osób, w tym 217 rodzin.

Pomoc psychologiczna była świadczona dla wszystkich zgłaszających się mieszkańców Kalisza. Wszystkie chętne osoby po zgłoszeniu się do placówki mogły skorzystać z indywidualnej pomocy psychologicznej. Z konsultacji psychologicznych korzystali na bieżąco podopieczni. Psychologowie w 2023 roku odwiedzili Schroniska dla osób doznających przemocy domowej i Schroniska dla osób i rodzin, będących w stanie kryzysu. Łącznie wsparli 237 osób, w tym 54 rodziny w ich miejscu zamieszkania a także mieszkańców mieszkań chronionych.

Pomoc psychologiczna w 2020, 2021 i 2022 i 2023 roku

	2023 rok	2022 rok	2021 rok	2020 rok
Konsultacje psychologiczne	1050	1031	914	505
Wizyty w środowisku	94	113	157	68

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Interwencyjny telefon zaufania

Pracownicy Działu Interwencji Kryzysowej całodobowo obsługują interwencyjny telefon zaufania. W 2023 roku odbyli 378 rozmowy z całej Polski, z czego podjęcia natychmiastowej interwencji w Kaliszu wymagało 25 z nich, w tym 2 interwencje z powodu kryzysu suicydalnego u osób przed 18 rokiem życia, a 1 raz sytuacja wymagała wezwania karetki pogotowia.

Spotkania dzieci z rodzicami zgodnie z postanowieniami sądu

Na podstawie postanowień sądu w 2023 roku odbyło się 167 spotkań dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznym oraz dzieci, których rodzice są w konflikcie, a pozostają pod opieką jednego z rodziców. Dla porównania w 2022 r. 179 spotkań w 2021 r. - 180 spotkań, a w 2020 r. - 114 spotkań.

VII. a Mieszkania wspomagane

Mieszkania wspomagane i treningowe są formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

W zależności od celu udzielanego wsparcia wyróżniamy mieszkania wspomagane i treningowe.

Wsparcie w mieszkaniu wspomaganym lub treningowym jest przeznaczone dla osoby pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 przesłanki obligatoryjnego udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym.

Pod bezpośrednim nadzorem Działu Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu są 4 mieszkania wspomagane dla osób starszych lub niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie.

- Mieszkanie wspomagane dla osób z zaburzeniami psychicznymi usytuowane jest przy ul. Granicznej 1 cz. A i posiada 8 miejsc, w którym łącznie w 2023 r. przebywało 8 osób.
- Mieszkanie wspomagane dla osób starszych i niepełnosprawnych usytuowane jest przy ul. Granicznej 1 cz. B posiada 8 miejsc, w którym w 2023 r. łącznie przebywało 8 osób.
- Mieszkanie wspomagane również dla osób starszych i niepełnosprawnych usytuowane przy ul. Częstochowskiej 45 posiada 6 miejsc, w którym w 2023 r. przebywało rotacyjnie 8 osób.
- Mieszkanie wspomagane dla osób niepełnosprawnych intelektualnie „Za życiem” usytuowane przy ul. Widok 17 i posiada 6 miejsc, w którym w 2023 r. przebywało 5 osób.

Łącznie w mieszkaniach wspomaganych przebywało 29 osób.

W mieszkaniu wspomaganym świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania niezależności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Wsparcie w mieszkaniu wspomaganym jest przyznawane na czas określony, a w przypadku osób, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a także w szczególnie uzasadnionych przypadkach w stosunku do innych osób – może zostać przyznane na czas nieokreślony. Wsparcie świadczone w mieszkaniu wspomaganym nie stanowi zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób lub rodzin.

Spotkania okolicznościowe

Dla mieszkańców mieszkań wspomaganych i schronisk organizowane są różne spotkania okolicznościowe i integracyjne, m. in.:

- warsztaty kulinarne – systematyczne treningi kulinarne dla mieszkańców,
- spotkanie okolicznościowe z okazji Świąt Bożego Narodzenia, świąt Wielkanocnych, Walentynek, Dnia Kobiet, Tłustego Czwartku i innych

- spotkania z okazji urodzin lub imienin, które obchodzili mieszkańcy.

Organizowano wyjścia integracyjne poza teren mieszkań chronionych np. ognisko przygotowane przez pracowników, wyjścia do parku miejskiego, parku przyjaźni z pracownikami, wyjście do kina oraz zaproszenia na grilla integracyjnego.

VIII. Zespół interdyscyplinarny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu zapewnia obsługę organizacyjno–techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, którego siedziba mieści się przy ul. Obywatelskiej 4. Siedziba Przewodniczącej Zespołu mieści się przy ul. Granicznej 1. W 2023 roku Zespół Interdyscyplinarny spotkał się 5 razy w formie osobistego spotkania. Osoby nie mogące brać udziału miały możliwość kontaktu w formie zdalnej. Na spotkaniach omawiane były sprawy dotyczące procedur „Niebieskie Karty”, dotyczące organizacji pracy Zespołu i przepisów, które zmieniły się w związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Zespół Interdyscyplinarny powołany w 2011 r. zakończył działalność w dniu 6 grudnia 2023 r., z chwilą gdy został powołany nowy Zespół w dniu 7 grudnia 2023 r. poprzedni liczył 36 członków, a nowo powołany ma 26 członków. Zgodnie z uchwałą nr LXVIII/943/2023 Rady Miasta Kalisza z dnia 28 września 2023 r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Kaliszu ustalono zasady powoływania i odwoływania członków. Zespół został powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Kalisza Nr 741/2023 z dnia 30 listopada 2023 r.

W 2023 r. wpłynęło 144 formularzy „Niebieskich Kart” cz. A, z czego 20, to procedury dokumentujące kolejne zdarzenie stosowania przemocy odnotowane ponownie w rodzinach, w których była już prowadzona procedura „Niebieska Karta”. W I półroczu 2023 r. wpłynęło zaledwie 47 formularzy „Niebieska Karta” cz. A, za to w II półroczu ta liczba się podwoiła i wyniosła 97 formularzy „Niebieska Karta” cz. A. Formalnie powołano nowe grupy w ilości 124 sztuk. Należy zaznaczyć, że ogólnie czynnych było 261 grup roboczych, gdyż prowadzono jeszcze Niebieskie Karty z 2021 r. i 2022 r. Tak więc 137 procedur były kontynuowane z poprzednich lat. **Odkonano 1305 spotkań grup diagnostyczno – pomocowych** poprzednio zwanych roboczymi do wymienionych kart. Co średnio wychodzi 5 spotkań dla każdej grupy. Były grupy, gdzie tych spotkań odbywało się więcej.

Odkonano ogółem 261 rodzin objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, gdzie:

- wobec 228 osób zanotowano stosowanie przemocy psychicznej,
- wobec 172 osób przemocy fizycznej i
- 5 osób przemocy seksualnej.
- odnotowano także bardzo dużą liczbę przemocy oznaczonej jako inna.

Liczba osób, które zostały objęte działaniami w ramach procedury wynosiła 724 osoby.

Ponadto w 2023 roku miały miejsce **3 posiedzenia Zespołu Monitorującego**, który działał zgodnie z poprzednim regulaminem Zespołu Interdyscyplinarnego, a na których członkowie opiniowali zasadność przedłożonych wniosków przez ówczesne Grupy Robocze o zakończenie procedury Niebieskich Kart. W skład Zespołu Monitorującego wchodziło 3 członków. Zakończono w 2023 r. 97 procedur na starych zasadach, a także 20, które zostały przekształcone z grup roboczych na grupy diagnostyczno pomocowe zgodnie z nowymi zasadami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W 2023 r. objęto 248 osób doświadczających przemocy w rodzinie różnymi działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, w tym 143 kobiety, 47 mężczyzn i 137 dzieci. Z uwagi na problem występowania przemocy domowej wsparto łącznie 864 osoby w formie poradnictwa, gdzie w 763 przypadkach udzielono wsparcia psychologicznego, w 620 przypadkach wsparcia pedagogicznego, 52 osoby wsparto lub pokierowano celem otrzymania wsparcia prawnego, a także 282 razy udzielono poradnictwa socjalnego i 465 zawodowego i rodzinnego.

W 2023 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 144 procedury „Niebieskie Karty” cz. „A”, uruchomionych przez: funkcjonariuszy policji w 113 przypadkach, przez pracowników socjalnych w 30 przypadkach, przez przedstawicieli oświaty 4 przypadkach.

Ponadto do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 10 NK-A wszczętych przez inną gminę, gdzie podjęto współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym z innej gminy. Ponadto w 2 przypadkach poinformowano Żandarmerię wojskową i podjęto współpracę z uwagi na występującą przemoc w rodzinie czynnego żołnierza zawodowego.

W celu prowadzenia procedury „Niebieska Karta”, Przewodniczący Zespołu powołał łącznie 124 nowe Grupy najpierw zwane Robocze, później przekształcone w diagnostyczno - pomocowe. Średnio do Grup przypisanych było 3, a najczęściej czterech członków. W skład Grup wchodził zgodnie ze starymi zasadami: Koordynator wybierany spośród 36 członków Zespołu Interdyscyplinarnego, oraz pracownik socjalny z rejonu, gdzie była wszczęta procedura „Niebieskie Karty” i dzielnicowy Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu. Dodatkowo często był powołany psycholog, rzadziej asystent rodziny, czy pedagog szkolny, kurator sądowy. Tak więc do Grup powołanych w 2023 roku przydzielono około 500 osób.

Po powołaniu Zespołu Interdyscyplinarnego na nowych zasadach tj od 7 grudnia 2023 r. powoływano grupy diagnostyczno – pomocowe, których podstawowy skład to 2 osoby, tj. pracownik socjalny MOPS i funkcjonariusz policji KMP. Takich grup w grudniu powstało 12.

Podczas prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” w 2023 r. zostało sporządzonych: 83 formularzy NK C z osobą doznającą przemocy i 56 formularzy Niebieska Karta cz. D z osobą stosującą przemoc w rodzinie. Ponadto odnotowano ogółem **169 osób wskazanych jako stosujące przemoc w rodzinie, gdzie w tym było 14 kobiet i 155 mężczyzn.** Jeżeli chodzi o osoby doznające przemocy, to odnotowano ich **248, gdzie 143 było kobiet, 47 mężczyzn i 137 dzieci.**

Kierowano do Prokuratury wnioski o możliwości popełnienia przestępstwa, do Sądu o wgląd w sytuację dziecka i do KMP o możliwości popełnienia przestępstwa, a także kilka wniosków do Miejskiej Komisji Alkoholowej. Przewodniczący Zespołu był 12 razy wezwany na przesłuchania do KMP lub Sądu w charakterze świadka w związku z toczącymi się sprawami z uwagi na stosowanie przemocy domowej. **Ponadto przekazano informacje i dokumentację z prac grup**

diagnostyczno - pomocowych do organów właściwych w celu prowadzenia dalszego postępowania przygotowawczego w tym: 84 spraw do Wydziału Dochodzeniowo – Śledczego Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu dotyczących znęcania lub uszkodzenia ciała bądź nękania, 30 spraw do Sądu Okręgowego i Rejonowego, 3 sprawy do Prokuratury.

Konsultant ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem konsultanta jest wspieranie emocjonalne, pomoc prawna, pomoc w sporządzaniu różnych pism urzędowych i procesowych, edukacji na temat zjawisko przemocy w rodzinie. Ponadto konsultant udziela wsparcia i pomocy członkom grup roboczych/ grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie rozpoznania przemocy w rodzinie, ustalania planu pomocy rodzinie, przeprowadzenia rozmowy zarówno z osobą doznającą jak i osobą stosującą przemoc w rodzinie. **W roku 2023 konsultant udzielił wsparcia i pomocy łącznie 106 razy 25 osobom.**

Działalność konsultanta ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2022 i 2023 roku

	Ilość osób		Ilość konsultacji	
	2023	2022	2023	2022
Osoby doznające przemocy w rodzinie	25	33	91 177 godzin	142
Osoby będące w stanie kryzysu (w tym z powodu przemocy)	5	11	7 11,5 godziny	19
Osoby stosujące przemoc w rodzinie	4	8	8 16,5 godziny	30
Razem	34	52	106 311 godzin	191

Źródło: Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Osoby korzystające ze specjalistycznej pomocy to głównie osoby doznające przemocy domowej, stosujące przemoc oraz osoby będące w innych sytuacjach kryzysowych, w tym również kryzysach emocjonalnych. Osoby te kierowane są najczęściej przez dzielnicowych, pracowników socjalnych, innych podopiecznych, inne instytucje lub same poszukują pomocy.

Do zadań koordynatora należało **opracowanie i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego skierowanego do osób stosujących przemoc domową**, na podstawie wytycznych Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Wielkopolskiego Programu p/działania Przemocy Domowe. **W 2023 roku w programie uczestniczyło 8 osób, zarówno w formie wsparcia indywidualnego jak i grupowego.**

W 2023 roku konsultant kontynuował lokalną Kampanię „MOC Pluszowego Misia” w ramach Międzynarodowej Kampanii 16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na płęć i podjął następujące działania:

- przygotowanie wystawy prac wykonanych przez dzieci umieszczone w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz przez rodziców zastępczych,
- 4 spotkania warsztatowe dla rodziców zastępczych,

- spotkanie warsztatowe dla pracowników Działu Pieczy Zastępczej i Pomocy Instytucjonalnej,
- prelekcja dla studentów Wydziału prawa akademii Kaliskiej,
- spotkanie grupowe dla osób doznających przemocy w formie warsztatu filmowego.

Konsultant jako certyfikowany superwizor Instytutu Psychologii Zdrowia PTP, przeprowadził w 2023 roku **11 superwizji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontakcie indywidualnym**. Superwizję przeprowadzono na rzecz członków grup roboczych/ grup diagnostyczno-pomocowych.

IX. Pomoc cudzoziemcom

Karta Polaka

W 2023 roku na terenie Kalisza zamieszkiwało **5 osób, które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka**. Wojewoda Wielkopolski wydał 4 decyzje przyznające świadczenia pieniężne dla 4 osób. Byli to obywatele:

- Ukrainy - 1 osoba,
- Białorusi – 3 osoby.

Wojewoda Małopolski wydał 1 decyzję przyznającą świadczenia pieniężne dla 1 obywatela Białorusi.

Osobom które posiadają Kartę Polaka przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania w Rzeczypospolitej Polskiej na okres 9 miesięcy. Karta Polaka może być przyznana osobie, która deklaruje przynależność do narodu polskiego i spełnia przesłanki określone w ustawie o Karcie Polaka. Organem właściwym w sprawie przyznania Karty Polaka jest konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne na łączną kwotę 35 460,00 zł, które zostały wypłacone w 2023 roku w całości w kwocie 35 460,00 zł przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu osobom uprawnionym.

Pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

12 marca 2022 r., z mocą od 24 lutego 2022 r. weszła w życie ustawa „o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa”. Ustawa reguluje szereg kluczowych kwestii związanych z pobytom Ukraińców uciekających przed wojną oraz instrumentami pomocowymi, które ich dotyczą. Zgodnie z art. 31 ust. 1 w/w ustawy obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież,

obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. **Tą formą pomocy w 2023 r. zostało objętych 385 osób a wydatkowana kwota wyniosła 115 500,00 zł. Ponadto na zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży przyznanego na podstawie art. 29 i 30 cyt. ustawy w 2023 r. wydatkowano kwotę 95 482,30 zł, co pozwoliło na objęcie wsparciem 93 osoby.** W ramach zadań ustanowionych na mocy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa realizowana była **bezpłatna pomoc psychologiczna dla obywateli Ukrainy przybyłych na terytorium Polski. Z tej formy pomocy skorzystało 77 osób a na jej realizację przeznaczono kwotę 11 382,74 zł.** Środki na realizację powyższych zadań pochodziły z powstałego po wybuchu konfliktu zbrojnego Funduszu Pomocy Obywatelom Ukrainy.

Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Razem możemy więcej - Pierwsza edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2023” w ramach Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2025”

Miasto Kalisz łącznie na realizację zadania w okresie dwóch lat otrzymało dotację w kwocie 681.821,20 zł. W 2023 roku wysokość przekazanych środków łącznie wyniosła 332.346,80 złotych, w tym dofinansowanie po rozliczeniu projektu wyniosło 309 955,14 zł. Program miał na celu integrację na rynku pracy poprzez aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości cudzoziemców poszukujących pracy, planujących otworzenie działalności lub już pracujących/prowadzących działalność, ale wymagających wsparcia.

W ramach projektu w 2023 r. obywatele Ukrainy mieli możliwość poznania języka polskiego. **Z nauki języka polskiego skorzystało łącznie 50 osób.** Wszystkie osoby uzyskały certyfikat ukończenia kursu na poziomie (A1). Obywatele Ukrainy mieli także możliwość uczestnictwa w kursach zawodowych prowadzonych przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kaliszu. **Kursy zorganizowano dla 40 osób.** Zorganizowano także jeden festyn rodzinny oraz 5 integracyjnych obozów letnich.

Ochrona uzupełniająca

W 2023 roku na terenie Miasta Kalisza objęto wsparciem 3 osoby, które posiadały uprawnienia i korzystały ze świadczeń pieniężnych dla posiadaczy statusu ochrony uzupełniającej. Wojewoda Wielkopolski zatwierdził 2 Indywidualne Plany Integracji dla dwóch cudzoziemców przyznając tym samym świadczenia pieniężne dla 2 rodzin, w tym 3 osób. Byli to obywatele:

- Ukrainy - 2 osoby, w tym jedno dziecko
- Białorusi – 1 osoba.

Osobom, które posiadają status ochrony uzupełniającej przyznawanej przez Urząd do spraw cudzoziemców przysługuje świadczenie pieniężne przyznawane na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny oraz opłaty mieszkaniowe na okres 12 miesięcy. Organem właściwym w sprawie przyznania ochrony uzupełniającej jest Urząd do spraw cudzoziemców, zaś Indywidualne Plany Integracji tworzy z cudzoziemcem, który okazał decyzję o przyznaniu ochrony uzupełniającej, PCPR lub MOPS w zależności od deklaracji miejsca zamieszkania cudzoziemca.

Organem właściwym do przekazania środków na ww. świadczenie dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kaliszu jest Wojewoda Wielkopolski.

Wojewoda Wielkopolski przyznał środki pieniężne w 2023 roku w rozdziale 85231 §2110 na łączną kwotę **14 239,03 zł**, które zostały wypłacone w 2023 roku w kwocie 14 044,90 zł przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu osobom uprawnionym. Niewykorzystana kwota w wysokości 194,13 zł została zwrócona do Wojewody Wielkopolskiego.

X. Klub Integracji Społecznej i Klub Senior+

Klub Integracji Społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej został utworzony w 2005 roku, zgodnie z ustawą z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym. Klub znajduje się w siedzibie Ośrodka przy ul. Granicznej 1 A, stąd też wiele osób korzysta ze wsparcia Klubu przy okazji pobytu w Ośrodku (np. poradnictwo, doradztwo zawodowe, uczestnictwo w grupach wsparcia, warsztatach, konsultacjach, spotkaniach okolicznościowych).

Klub Integracji Społecznej czynny jest od poniedziałku do piątku wg ustalonego harmonogramu zajęć. Zajęcia odbywają się zarówno w godzinach popołudniowych jak i popołudniowych. Głównym celem Klubu jest minimalizowanie zagrożeń związanych ze skutkami wykluczenia społecznego poprzez reintegrację społeczną i zawodową umożliwiającą powrót na otwarty rynek pracy. Klienci obejmowani są wsparciem indywidualnym i grupowym.

W 2023 roku z pomocy Klubu Integracji Społecznej skorzystało 468 osób. Na działalność Klubu Integracji Społecznej wydatkowano kwotę **11 399,79 zł ze środków własnych miasta.**

W Klubie Integracji Społecznej odbywało się szereg działań adresowanych do podopiecznych MOPS m.in. **konsultacje dla osób uzależnionych oraz dla członków rodzin osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.**

Konsultacje i warsztaty były prowadzone przez certyfikowanych specjalistów terapii uzależnień. W sumie w **112 spotkaniach brało udział 396 osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem.** Celem spotkań było przekazanie podstawowej wiedzy dotyczącej substancji psychoaktywnych, mechanizmów uzależnień, nawrotów do uzależnienia i sposobów radzenia sobie z nimi oraz wskazania instytucji działających na rzecz osób uzależnionych i ośrodków stacjonarnego leczenia uzależnień. Spotkania z osobami uzależnionymi od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, hazardu, leków oraz innych używek i substancji psychoaktywnych odbywały się w kontakcie indywidualnym i grupowym. Spotkania edukacyjne miały na celu podniesienie świadomości na temat problemu uzależnienia oraz wskazanie możliwości zmian postaw i zachowań, również poprzez utrzymanie abstynencji oraz redukcję ryzyka uzależnień. Efektem odbytych spotkań jest znaczny wzrost motywacji osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego w placówkach leczenia uzależnień. Wskazywano również członkom rodziny możliwości prawnych działań związanych z uzależnieniami. Spotkania odbywały się trzy razy w tygodniu w godzinach popołudniowych i popołudniowych.

Aktywizacja zawodowa

Klub Integracji Społecznej w roku 2023 organizował spotkania dla osób pozostających bez pracy i korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podczas spotkań tej grupy osób na bieżąco przekazywane były informacje na temat aktualnych ofert pracy i szkoleń oraz możliwości sfinansowania kursów bądź uprawnień zawodowych osobom bezrobotnym. **Konsultacje indywidualne i spotkania grupowe dla osób długotrwale bezrobotnych**, odbywały się raz w tygodniu we wtorki. **Z pomocy skorzystało 38 osób**. Zajęcia miały na celu poznanie własnego potencjału zawodowego, poznanie sposobów skutecznej autoprezentacji, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej oraz tworzenie profesjonalnego CV oraz nauka sposobów poszukiwania ofert pracy.

Ponadto tematem spotkań były także opinie na temat przebiegu **prac społecznie użytecznych** organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w jednostkach organizacyjnych Miasta Kalisza. **Wykonywanie prac społecznie użytecznych rozpoczęto 1 kwietnia 2023 r. a zakończono 30 września 2023 r.** Realizacja wydatków na wypłatę wynagrodzeń dla **30 osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych** nastąpiła od 01.05.2023 r. Wydatek ogółem na realizację tego zadania wyniósł **24.992,40 zł**.

W 2023 roku do wykonywania prac społecznie użytecznych było przygotowanych **29 miejsc pracy w takich jednostkach organizacyjnych Miasta Kalisza jak:**

- Dom Pomocy Społecznej,
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Tulipan”,
- Urząd Miasta Kalisza,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Szklono Przedszkolny Nr 1,
- Zespół Szklono Przedszkolny Nr 2,
- Szkoła Podstawowa Nr 10,
- II Liceum Ogólnokształcące,
- Centrum Opiekuńczo Mieszkalne,
- Straż Miejska.

Ponadto **jedna osoba bezrobotna wykonywała prace społecznie użyteczne w ramach wsparcia opiekuna osoby niepełnosprawnej** – członka rodziny w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 04.11.2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, opiekujących się osobą ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, posiadającą orzeczoną znaczny stopień niepełnosprawności.

Do wykonywania tych prac zostały skierowane osoby zarejestrowane jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Ta forma aktywizacji oprócz zapewnienia uczestnikom możliwości uzyskania środków do życia umożliwia

uczestnikom wejść na rynek pracy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy w Kaliszu monitorował przebieg wykonywanych prac i na bieżąco wymieniał informacje związane z realizacją programu w ramach wzajemnej współpracy.

W dniu 19 września 2023 r. Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kaliszu zorganizował piknik dla klubowiczów. Kolejne już spotkanie zorganizowano w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz w celu reintegracji i aktywizacji społecznej osób korzystających z pomocy Klubu Integracji Społecznej. Uczestnicy pikniku mieli możliwość rekreacyjnego spędzenia czasu wolnego, edukacji zdrowotnej, przyrodniczej. Piknik odbył się w Leśnym Centrum Edukacyjnym "Las Winiarski". Teren nieodpłatnie udostępniło Nadleśnictwo Kalisz. Ponadto zorganizowano dla uczestników Klubu Integracji Społecznej okolicznościowe spotkania świąteczne Wielkanocne, Wigilijne i Noworoczne.

Organizowanie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne

Sąd Rejonowy w Kaliszu kieruje do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej **osoby skazane wyrokiem ograniczenia wolności do nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne**. Ta forma wykonywania kary ograniczenia wolności orzekana jest dla osób skazanych, w stosunku do których nie zachodzi konieczność odizolowania od społeczeństwa. Do wykonywania tej pracy **Sąd Rejonowy w Kaliszu w roku 2023 skierował 63 osoby**. Osoby skazane świadczą nieodpłatnie pracę porządkową na terenie i w obiektach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach odbywanej kary orzeczonej wyrokiem Sądu.

„Klub Senior+”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu pozyskał w 2021 roku z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dofinansowanie na zadanie realizowane w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 edycja 2021 Moduł I „Utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka „Senior+”. W 2022 roku Klub Senior+ kontynuował swoją działalność, a z zajęć organizowanych w Klubie skorzystało 12 osób (zgodnie z wytycznymi Programu pn. „Senior+”), lecz ogólna liczba uczestników klubu czasami jest większa z uwagi na duże zainteresowanie Seniorów. Otwarcie Klubu Senior+ nastąpiło 29.12.2021 r., a spotkania i zajęcia prowadzone były przez cały 2023 rok i koordynowane były przez dwóch pracowników MOPS. Były to zarówno cykliczne, stałe spotkania tematyczne, jak i inne związane z wydarzeniami kulturalnymi, sportowymi i edukacyjnymi w mieście Kalisz.

XI. Pozyskiwanie środków na dodatkowe zadania realizowane w 2023 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu

Program „Opieka wytchnieniowa – edycja 2023”

Miasto Kalisz otrzymało środki finansowe z Funduszu Solidarnościowego na realizację zadania w ramach resortowego **Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023**. Głównym celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem niepełnosprawności lub osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniem równoważnym. Dzięki realizacji programu możliwe było odciążenie rodzin lub **opiekunów 48 osób (11 dzieci oraz 37 osób dorosłych o znacznym stopniu niepełnosprawności)** z niepełnosprawnościami poprzez wsparcie w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Poprzez program osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad niepełnosprawnym bliskim członkiem rodziny, mogły dysponować wolnym czasem poprzez zagospodarowanie go dla siebie. Czas ten przeznaczony był na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw osobistych, urzędowych, etc. Jest to bardzo ważny aspekt usługi wytchnieniowej dla opiekunów sprawujących, nierzadko, całodobowo opiekę nad osobami niepełnosprawnymi, co znacznie obciąża ich kondycję psychofizyczną. Opieka wytchnieniowa realizowana była jako opieka dzienna sprawowana w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, maksymalnie 4 godziny w danym dniu. Usługę świadczyły osoby, posiadające odpowiednie kwalifikacje lub wskazane przez członków rodzin, jako odpowiednio do tego przygotowane. **Na ten cel przeznaczono kwotę 264 345, 61 zł. Program jest w całości dofinansowany ze środków z Funduszu Solidarnościowego.** Zwrócono łącznie 3 413,71 zł, w tym 38,39 zł niewykorzystanej dotacji oraz 2 979,11 zł odsetek bankowych. Podmiotem realizującym Program był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2023”

Miasto Kalisz otrzymało środki finansowe z Funduszu Solidarnościowego na realizację w 2023 roku **usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej**, jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub z orzeczeniem równoważnym do wyżej wymienionych oraz dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Zgodnie z umową nr 16/2023/AOON zawartą w dniu 10 marca 2023 r. Wojewoda Wielkopolski przekazał dotację w łącznej kwocie **1 170 016,50 zł** na realizację zadań określonych w Programie, tj.: możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, stymulowanie osoby niepełnosprawnej do podejmowania aktywności i umożliwienie prawa do niezależnego życia, przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności np. poprzez udział

w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy sportowych, wspieranie niepełnosprawnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

Zatrudniono **64 asystentów** osób niepełnosprawnych, którzy mieli pod opieką **79 osób**, z czego 34 osoby posiadały znaczny stopień niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 32 osoby posiadało znaczny stopień niepełnosprawności, 9 osób miało niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym i 4 dzieci w wieku do 16 r.ż. Realizację programu rozpoczęto w marcu 2023 roku a zakończono w grudniu 2023 roku, zrealizowano **29 171 godzin usług asystenckich**. Środki pozyskane w ramach programu wydatkowano na koszty związane z: godzinami usług asystenckich, zakupem biletów komunikacji publicznej dla asystenta, ubezpieczenie asystenta, koszty dojazdu własnym/innym środkiem transportu, koszty zakupu biletów na wydarzenia kulturalne dla asystenta oraz obsługę programu. **Na ten cel wydano 1 159 905,90 zł**. Podmiotem realizującym Program był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu.

Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu w roku 2023 realizował program „Korpus Wsparcia Seniorów” organizowanego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w ramach środków z budżetu państwa. Adresatami programu byli seniorzy w wieku 65 lat i więcej, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia, zgłaszające się zarówno przez ogólnopolską infolinię, jak również bezpośrednio do ośrodka pomocy społecznej.

Realizacja programu w zakresie Modułu I polegała na:

- wsparciu/ pomocy w umawianiu wizyt lekarskich w miejscu zamieszkania seniora,
- pomocy w zorganizowaniu transportu na szczepienia,
- informowaniu o dostępie do ogólnopolskich „telefonów zaufania” dla seniorów,
- pomocy w dostarczaniu produktów żywnościowych,
- dostarczaniu seniorom zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze i środki higieny osobistej (koszt zakupionych produktów pokrywa senior),
- pomocy przy realizacji recept oraz regulowaniu rachunków,
- w przypadku stwierdzenia zaistnienia potrzeby, objęciu wsparciem z zakresu pomocy społecznej.

Realizacja programu w zakresie Modułu II polegała na zapewnieniu dostępu do tzw. „opasek bezpieczeństwa” wyposażonych w co najmniej trzy z następujących funkcji: przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS, detektor upadku, czujnik zdjęcia opaski, lokalizator GPS, funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami, funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja).

Realizacja działań przewidzianych w okresie realizacji programu, po przyjęciu programu osłonowego w zakresie udzielania wsparcia osobom starszym w wieku 65 lat i więcej z terenu miasta Kalisza Uchwałą NR LX/856/2023 Rady Miasta Kalisza z dnia 26 stycznia 2023 r., zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej pozwoliła na objęcie

wsparciem łącznie 249 mieszkańców Kalisza powyżej 65 r.ż. (108 osób skorzystały z Modułu I, 141 osób skorzystało z Modułu II). Całkowita wartość programu wyniosła 175 669,76 zł, w tym Moduł I łącznie 138 743,86 zł, Moduł II łącznie 36 925,90 zł. Dofinansowanie łącznie wyniosło 116 353,94 zł, w tym Moduł I - 108 516,94 zł, Moduł II - 7 837,00 zł. Wkład własny łącznie wyniósł 59 315,82 zł, w tym w podziale na moduły wyniósł odpowiednio: Moduł I – 30 226,92 zł, Moduł II – 29 088,90 zł. Zwróciliśmy kwotę niewykorzystanej dotacji w wysokości 348,83 zł.

„Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie kaliskim”

Miasto Kalisz a jako realizator Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu na mocy umowy partnerskiej z dnia 27.10.2023 r. oraz decyzji o dofinansowaniu przyjętej Uchwałą nr 7442/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 09.11.2023 r jest jednym z Partnerów projektu pn. „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie kaliskim” wraz z siedmioma powiatami subregionu kaliskiego. **Liderem Projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu. Projekt realizowany jest w ramach Priorytetu 6: Fundusze europejskie dla Wielkopolski o silniejszym wymiarze społecznym (EFS+), Działania 6.15 Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.**

Całkowita wartość projektu dla wszystkich Partnerów wynosi: 20 589 381,98 zł, w tym dofinansowanie w wysokości 19 559 912,88 zł, co stanowi 95,00 % całkowitej wartości projektu. Dofinansowanie występuje w podziale na środki z Unii Europejskiej w wysokości 14 412 567,38 zł oraz z Budżetu Państwa w kwocie 5 147 345,50 zł. Przewidziany wkład własny wynosi łącznie dla wszystkich Partnerów 1 029 469,10 zł, co stanowi 5,00 % całkowitej kwoty projektu.

Całkowita wartość projekt dla Miasta Kalisz w okresie od 01.01.2024 roku do 30.06.2029 roku to: 4 694 483,45 zł, w tym kwota dofinansowania to 4 459 759,28 zł, co stanowi 95,00 % w tym z UE: 3 286 140,18 zł z BP: 1 173 619,10 zł. Zaplanowany wkład własny stanowią świadczenia na rzecz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w wysokości 234 724,17 zł, co stanowi 5,00 % wartości całkowitej projektu.

Celem projektu jest zwiększenie dostępności i poszerzenie zakresu usług wspierających dla 777 osób tj. dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej (PZ) oraz wsparcie oraz pogłębienie/poszerzenie współpracy w ramach 8 powiatowych systemów pieczy zastępczej i ich 80 pracowników realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w okresie od 1.10.2023 r. do 30.06.2029 r. Projekt realizowany będzie w podregionie kaliskim tj. mieście Kalisz i w powiatach: jarocińskim, pleszewskim, krotoszyńskim, ostrowskim, ostrzeszowskim, kępińskim, kaliskim.

Miasto Kalisz planuje objąć wsparciem 1360 osób od stycznia 2024 roku do czerwca 2029 roku, w tym dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe.

W ramach projektu będą organizowane następujące działania:

a) usługi dla osób przebywających w systemie pieczy zastępczej (dzieci i młodzież), w tym m.in.:

- diagnozy pogłębione,
  - wspomagające rozwój, kompensujące opóźnienia edukacyjne, społeczne m.in. logopedyczne, fizjoterapia, psychoterapia, terapia traumy, itd.
  - przygotowujące do usamodzielnienia m.in. warsztaty umiejętności, treningi samodzielności, grupy wsparcia itd.
  - wspierające w procesie usamodzielnienia, w tym: mieszkania ze wsparciem, wsparcie w pozyskaniu zatrudnienia, grupy wsparcia psychoprofilaktyczne i profilaktyki przemocy;
- b) usługi dla osób pełniących funkcje rodziny zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej i zawodowej (w tym pogotowie rodzinne i rodzina zawodowa specjalistyczna), a także rodzinne domy dziecka; ponadto dla opiekunów osoby usamodzielnianej, rodzin biologicznych dzieci przebywających w PZ oraz ich otoczenia (m.in. dziadkowie, inni krewni mogący stanowić wsparcie dla osób sprawujących opiekę nad dziećmi);
- c) wsparcie dla kadry instytucji regionalnego systemu wsparcia rodziny i systemu PZ, w tym przede wszystkim pracowników jednostek realizujących zadania w obszarze PZ w tym m.in.:
- wsparcie we wdrażaniu modelu wczesnego usamodzielniania wychowanków PZ oraz innych działań podnoszących jakość usług kierowanych do grup docelowych
  - sieciowanie, wymiana doświadczeń, wiedzy, komunikacja;
  - wsparcie szkoleniowe.

Program Asystent Rodziny w 2023 roku - realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W 2023 Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej ogłosiło **Program Asystent Rodziny w 2023 r.**, którego celem było przyznanie asystentom rodziny jednorazowego dodatku do wynagrodzenia w wysokości 2 000 zł brutto i dofinansowanie kosztów wynagrodzeń asystentów rodziny w wysokości nie przekraczającej 76.50 % za okres listopad-grudzień 2023 roku. **Kwota otrzymanych środków to 75 051,38 zł z Funduszu Pracy, wykorzystano 74 947,31 zł.**

Program pn. Wsparcie powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał z Funduszu Pracy środki w wysokości 135.976,65 zł. Środki wykorzystane zostały na dofinansowanie do dodatków do wynagrodzeń wraz z pochodnymi za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzin prowadzących rodzinne domy dziecka od 1 czerwca do 31 grudnia 2023 roku.

XII. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W celu realizacji zadań pomocy społecznej Ustawa o pomocy społecznej upoważnia jednostki samorządu terytorialnego do tworzenia jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, które działają i realizują zadania w poszczególnych obszarach społecznych. W Kaliszu są to:

1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Kaliszu, ul. Żwirki i Wigury 10,
2. Dom Pomocy Społecznej, ul. Winiarska 26,
3. Dzienny Dom Pomocy Społecznej, ul. Cegielniana 6,
4. Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa" ul. Winiarska 26
5. Środowiskowy Dom Samopomocy „Tulipan”, ul. Widok 77,
6. Dom Dziecka, ul. Skarszewska 3 oraz filia ul. Prosta 1

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Graniczna 1, który z uwagi na to że Kalisz jest miastem na prawach powiatu realizuje również zadania powiatowego centrum pomocy społecznej.

1. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Kaliszu

Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Kaliszu jest nowo powstałą jednostką organizacyjną Miasta Kalisza, świadcząca usługi opiekuńcze dorosłym osobom niepełnosprawnym, które realizowane są w ramach pobytu dziennego i całodobowego. Jednostka została utworzona z dniem 2 stycznia 2023 r. na podstawie Uchwały NR LVIII/813/2022 Rady Miasta Kalisza z dnia 24 listopada 2022 r. Mieszkańcy w COM przebywają w Centrum od dnia 27 lutego 2023 r.

Centrum przeznaczone jest dla dorosłych osób niepełnosprawnych – mieszkańców Kalisza, z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, poprzez zapewnienie usług zamieszkiwania w formie pobytu całodobowego lub pobytu dziennego.

Głównym celem działania Centrum jest wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez rozszerzenie usług dla dorosłych osób niepełnosprawnych – mieszkańców Kalisza, umożliwienie im niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych, poprawa jakości ich życia w środowisku lokalnym poprzez zapewnienie dostępności do Centrum w pobliżu ich miejsca zamieszkania. Zapewnienie uczestnikom pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia polegającej na zaspakajaniu potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom z zakresu stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych.

Dla zapewnienia kompleksowej opieki mieszkańcom w Centrum zatrudniona jest kadra opiekuńczo-wspierająca i są to między innymi: opiekunowie, pielęgniarka, psycholog, instruktorzy terapii zajęciowej, fizjoterapeuci, którzy każdego dnia zapewniają wsparcie oraz pomoc osobom niepełnosprawnym. Średnie zatrudnienie w COM w Kaliszu w 2023r. wynosiło 12,5 etatu.

Centrum mieści się w nowo wybudowanym parterowym obiekcie pozbawionym barier architektonicznych, zapewniającym dostępność osobom niepełnosprawnym do urządzeń higieniczno-sanitarnych i pomieszczeń socjalnych. Wyposażony jest w system monitorujący –

alarmowy oraz przyzywowy, co czyni pobyt w Ośrodku w pełni bezpiecznym. Całkowita powierzchnia Centrum wraz z tarasami wynosi 590,59 m² (w tym budynek – 498,95m², zabudowa tarasów – 91,64 m²). Natomiast powierzchnia użytkowa budynku wynosi 413,03 m². **Na budowę COM Miasto Kalisz pozyskało dofinansowanie ze środków Funduszu Solidarnościowego w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Centra opiekuńczo-mieszkalne” – Moduł I, które wynosiło: 2 896 010,05 zł, natomiast całkowita wartość inwestycji: 3 536 937,30 zł.**

W ramach Modułu II w/w Programu – funkcjonowanie Centrum - dofinansowanie z Funduszu Solidarnościowego w roku 2023 wynosiło ogółem 974.683,45 zł.

Miasto Kaliszu w roku 2023 przeznaczyło środki własne na funkcjonowanie Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego w Kaliszu. Była to łączna kwota: **277.857,71 zł**, (w tym środki pochodzące z dochodów uiszczanych za pobyt w COM w Kaliszu), która została przeznaczona m.in. na wydatki związane z funkcjonowaniem Centrum tj. ubezpieczenia majątkowe, podatek od nieruchomości, niezbędne usługi w tym przeglądy budynku: przegląd gaśnic, przegląd kominiarski itp., zakup materiałów do prowadzenia terapii zajęciowej z mieszkańcami w tym artykuły spożywcze do prowadzenia zajęć kulinarnych, wyposażenie sali rehabilitacyjnej w niezbędny sprzęt oraz wyposażenie apteczki COM. Ponadto ze środków miasta pokryto wydatki związane z zakupem środków czystości i wynagrodzenia kadry czy usług informatycznych.

Obecność uczestników dokumentowana była miesięcznymi listami obecności. Poniżej zestawienie przedstawiające liczbę mieszkańców COM w poszczególnych miesiącach 2023 r.

Liczba mieszkańców COM w poszczególnych miesiącach 2023 r.

Miesiąc oraz liczba dni roboczych w miesiącu	Liczba mieszkańców pobytu dziennego	Liczba mieszkańców pobytu całodobowego	Razem Liczba mieszkańców
LUTY/2 i MARZEC/23	19	2	21
KWIECIEŃ/19	21	2	23
MAJ/21	24	2	26
CZERWIEC/21	30	2	32
LIPIEC/21	34	2	36
SIERPIEŃ/22	38	2	40
WRZESIEŃ/21	40	2	42
PAŹDZIERNIK/22	40	2	42
LISTOPAD/21	40	2	42
GRUDZIEŃ/19	40	2	42
Łącznie 212 dni roboczych			

Źródło: Dane Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Kaliszu.

W każdym dniu pobyt mieszkańców zarówno dla pobytu całodobowego, jak i dziennego był zgodny z ustalonym harmonogramem zajęć i wynosił odpowiednio 7 dni w pobycie całodobowym i do 8 godzin w pobycie dziennym.

Wśród uczestników na koniec miesiąca grudnia liczba osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności wynosiła 27 osób natomiast 15 osób posiadało umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Decyzje kierujące do COM w Kaliszu wydawane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu. Mieszkańcy w 2023 r. ponosili częściową odpłatność za realizowane usługi w Centrum, zgodnie z Uchwałą Nr LX/855/2023 Rady Miasta Kaliszu z dnia 26 stycznia 2023r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności w Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnym w Kaliszu. W ciągu całego roku spośród 42 mieszkańców kierowanych do COM 5 osób było zwolnionych z ponoszenia odpłatności za usługi świadczone w Centrum (gdy dochód na osobę samotnie gospodarującą lub osobę w rodzinie nie przekraczał kryterium dochodowego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej mieszkańcy są nieodpłatnie). Łączna kwota wpłat od mieszkańców wyniosła w 2023 roku **75.796,92zł**.

2. Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu

Na terenie Kalisza funkcjonuje jeden Dom Pomocy Społecznej, który mieści się przy ul. Winiarskiej 26. Dom dysponuje 180 miejscami dla osób przewlekle somatycznie chorych. Średnia wieku mieszkańca DPS w Kaliszu wynosi ponad 80,36 lat.

Spośród mieszkańców Domu Pomocy Społecznej (wg stanu na 31.12.2023 r.):

65 – podopiecznych to osoby leżące wymagające pomocy osób drugich,

78- mieszkańców porusza się przy pomocy osób drugich lub sprzętu rehabilitacyjnego,

37 - mieszkańców porusza się samodzielnie.

Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców. Organizacja domu, zakres i poziom świadczonych usług uwzględniają w szczególności wolność, intymność, godność, poczucie bezpieczeństwa oraz sprawność fizyczną i psychiczną zamieszkujących osób.

Dla swoich mieszkańców kaliski Dom Pomocy Społecznej organizuje wiele imprez okolicznościowych z okazji świąt np. Dzień Kobiet, Walentynki, Andrzejki, Wigilia Bożego Narodzenia, imprez integracyjnych i kulturalno-oświatowych, np. udział w spektaklach teatralnych, czytanie klasyków literatury, koncerty, programy okolicznościowe oraz konferencje. Zapraszani są liczni goście związani z promocją zdrowia, szeroko rozumianej sztuki i rozrywki.

DPS w Kaliszu jest placówką otwartą na współpracę ze szkołami, uczelniami wyższymi. Dzieci i młodzież chętnie odwiedzają seniorów prezentując im swoje umiejętności.

W 2023 roku Wojewoda Wielkopolski przekazał dotację w kwocie 281.472,48 zł na utrzymanie mieszkańców przebywających w Domu Pomocy Społecznej na podstawie wcześniejszych przepisów.

W 2023 roku dochody Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu wyniosły 12.091.106,15 zł i pochodziły z tytułu odpłatności mieszkańców oraz dopłaty z gmin, z których osoby były skierowane w tym dopłata za mieszkańców Kalisza przekazywana przez MOPS Kalisz w wysokości 7.143.548,65 zł. Jest to placówka całodobowa zatrudniająca personel w wymiarze 136 etatów.

3. Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu

Dzienny Dom Pomocy Społecznej jest placówką dziennego pobytu dla osób, które ze względu na wiek, stan zdrowia, sytuację życiową oraz warunki rodzinne nie są w stanie w stopniu wystarczającym sprostać niektórym potrzebom życiowym i samodzielnie, prawidłowo funkcjonować w swoim środowisku. Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu dysponuje 110 miejscami.

Z usług świadczonych przez Dzienny Dom Pomocy Społecznej w 2023 roku skorzystały 122 osoby. Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu realizował zadania poprzez terapię zajęciową, działalność opiekuńczą, pracę socjalną, działalność rehabilitacyjną i terapeutyczną, a także zapewnienie posiłku/obiadu.

W 2023 roku dochody Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu wyniosły 240 095,67zł wydatki 1 198 281,65zł. Jest to preferowana, ze względów ekonomicznych, forma pomocy dla seniorów. Miesięczny koszt utrzymania jednej osoby wynosi 818,50zł a przy uwzględnieniu odpłatności osób korzystających – niespełna 654,49zł. Liczba zatrudnionego personelu wynosi 9,72 etatów.

4. Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa"

Dzienny Dom Pomocy Społecznej jest placówką dziennego pobytu dla osób, które ze względu na wiek, stan zdrowia, sytuację życiową oraz warunki rodzinne nie są w stanie w stopniu wystarczającym sprostać niektórym potrzebom życiowym i samodzielnie, prawidłowo funkcjonować w swoim środowisku. **Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa" dysponuje 20 miejscami. W 2023 r. z pomocy Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa" skorzystało 25 osób. Na realizację powyższego zadania ze środków budżetu Miasta Kalisza przekazano do Centrum Wsparcia Seniora "Od nowa" kwotę 76.684,09 zł.** Od 1 grudnia 2022 r. do 31 sierpnia 2023 w placówce realizowany był projekt dot. opracowania i pilotażowego wdrożenia mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych, w którym brało udział 20 osób w tym 9 osób z chorobą alzheimera. Koszt na jednego uczestnika wyniósł 2099,98 zł. Łącznie to kwota 151.198,24 zł.

5. Środowiskowy Dom Samopomocy „TULIPAN” w Kaliszu

Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Środowiskowy Dom Samopomocy „Tulipan” w Kaliszu jest placówką dziennego pobytu dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, a także osób, których specyficzne zaburzenia rozwojowe uniemożliwiają pobyt w innego rodzaju placówkach. Osobom tym zapewnia się podstawowe świadczenia opiekuńczo - wychowawcze, rekreacyjne, rehabilitacyjne, a także umożliwia spożywanie gorącego posiłku. **W 2023 roku z pomocy Środowiskowego Domu Samopomocy „Tulipan” w Kaliszu skorzystało 50 osób.**

W Ośrodku funkcjonuje 5 grup, do których są przydzielane osoby ze względu na ich potrzeby psychofizyczne.

Funkcjonowanie ŚDS „Tulipan” w Kaliszu jest zadaniem zleconym przez administrację rządową. Wojewoda Wielkopolski w 2023 roku przekazał na działalność ŚDS dotację w wysokości 1.721.699,20 zł to jest 2.869,50 zł na jednego uczestnika. Miasto Kalisz dodatkowo dofinansowało ŚDS w wysokości 632,500 zł to jest 1054,17 zł na jednego uczestnika. Łączne wydatki ŚDS „Tulipan” wyniosły 2.340.048,98 zł. **Liczba miejsc w ŚDS „Tulipan” wynosi 50.** Liczba etatów wynosi 21,1.

6. Dom Dziecka w Kaliszu

Dom Dziecka w Kaliszu to placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego. Do dnia 31.12.2020 r. placówka znajdująca się przy ul. Skarszewskiej 3 przeznaczona była dla 30 dzieci, natomiast Filia Domu Dziecka znajdująca się w bloku przy ul. Prostej 4/1 przeznaczona była dla 10 dzieci (łącznie 40 miejsc).

Z dniem 01.01.2021 r. decyzjami Wojewody Wielkopolskiego Dom Dziecka w Kaliszu przekształcił się w trzy odrębne placówki, tj.:

- **Dom Dziecka nr 1** z siedzibą w Kaliszu przy ul. Skarszewskiej 3/1 **z liczbą miejsc 14,**
- **Dom Dziecka nr 2** z siedzibą w Kaliszu przy ul. Skarszewskiej 3/2 **z liczbą miejsc 14** oraz
- **Dom Dziecka nr 3** z siedzibą w Kaliszu przy ul. Prostej 4/1 **z liczbą miejsc 10.**

Domy Dziecka w Kaliszu są placówkami całodobowymi. Liczba etatów wynosi 32,45, tj.: w Domu Dziecka nr 1 liczba etatów wynosi 20,95, w Domu Dziecka nr 2 liczba etatów wynosi 6,50, a w Domu Dziecka nr 3 liczba etatów wynosi 5.

W 2023 roku średnio miesięcznie w placówkach przebywało 38 dzieci. Na przestrzeni roku 2023 miało miejsce 13 nowych przyjęć:

- w Domu Dziecka nr 1 - 5 nowych wychowanków,
- w Domu Dziecka nr 2 – 5 nowych wychowanków,
- w Domu Dziecka nr 3 – 3 nowych wychowanków.

Łącznie placówki opuściło 13 wychowanków:

- Dom Dziecka nr 1 opuściło 5 wychowanków, w tym 3 wychowanków umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej, 1 wychowanek został usamodzielniony na własną prośbę, 1 wychowanek zgodnie z decyzją sądu został przeniesiony do Domu Dziecka nr 3 w Kaliszu.
- Dom Dziecka nr 2 opuściło 6 wychowanków, w tym 2 wychowanków umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej, 2 wychowanków powróciło do domu rodzinnego, 1 wychowanka usamodzielniała się na własną prośbę, 1 wychowankę skreślono z Ewidencji Wychowanków Domu dziecka nr 2 w Kaliszu.
- Dom Dziecka nr 3 opuściło 2 wychowanków, którzy usamodzielnili się na własną prośbę.

Miesięczny koszt utrzymania wychowanka w 2023 roku wynosił:

- Dom Dziecka nr 1: od stycznia do marca: 6 230,97 zł, od kwietnia do grudnia: 7.293,94 zł;
- Dom Dziecka nr 2: od stycznia do marca: 6 320,00, od kwietnia do grudnia: 6.792,23 zł;
- Dom Dziecka nr 3: od stycznia do marca: 6 333,32 zł, od kwietnia do grudnia: 7.482,30 zł.

XIII. Spis tabel

Spis tabel

Formy pomocy i wysokość dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w roku 2023 w ramach środków PFRON.....	6
Ilość osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej.....	11
Rodzaje i wysokość wypłaconych zasiłków w 2023 roku.....	11
Wysokość środków własnych miasta Kalisza i wysokość dotacji Wojewody Wielkopolskiego w finansowaniu zasiłków i pomocy w naturze.....	12
Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2023 roku.....	14
Stopa bezrobocia w Kaliszu, Wielkopolsce i w Polsce w 2022 i 2023 roku.....	16
Bezdomność na terenie miasta Kalisza.....	17
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022 i 2023 wraz z kosztem usług...	20
Wydatki na usługi opiekuńcze w okresie od I do XII 2023 roku.....	20
Świadczenie usług opiekuńczych w 2023 roku w podziale na instytucje świadczące usługi.....	21
Odpłatność za usługi opiekuńcze od I do XII 2023 roku dla osoby samotnie gospodarującej.....	21
Odpłatność za usługi opiekuńcze od I do XII 2023 roku dla osoby w rodzinie.....	22
Wydatki na specjalistyczne usługi opiekuńcze w okresie od I do XII 2023 roku.....	23
Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.....	23
Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób dorosłych od I do IV 2023 roku.....	23
Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób dorosłych od V do XII 2023 roku.....	24
Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo lub wskazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych od I do IV 2023 roku.....	25
Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo lub wskazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych od V do XII 2023 roku...	26
Koszty miesięcznego utrzymania mieszkańca w Domach Pomocy Społecznej, w których byli umieszczeni mieszkańcy Kalisza.....	28

Rodziny objęte asystą rodzinną. Dane na dzień 31.12.2023 roku.....	31
Działania podjęte przez rodziny dzięki wsparciu asystentów rodziny.....	32
Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2023 roku oraz porównanie z rokiem 2021 i 2022.....	34
Współfinansowanie ze środków miasta utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku oraz porównanie z rokiem 2021 i 2022.....	34
Udzielona pomoc finansowa dla rodzin zastępczych w 2023 roku oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	35
Udzielona pomoc finansowa dla rodzin pomocowych w 2023 roku oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	36
Udzielona pomoc finansowa dla rodzinnych domów dziecka w 2023 roku oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	36
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	38
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	39
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	39
Łączna kwota wydatków poniesionych za pobyt dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	40
Liczba dzieci pochodzących z terenu Miasta Kalisza przebywająca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innych powiatów w 2023 r. oraz porównanie z latami 2022 i 2021.....	40
Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz zakładach opiekuńczo-wychowawczych w 2023 roku.....	41
Pomoc psychologiczna w 2020, 2021 i 2022 i 2023 roku.....	48
Działalność konsultanta ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2022 i 2023 roku.....	52
Liczba mieszkańców COM w poszczególnych miesiącach 2023 r.....	63